

ZSIDÓ ÉLET

FELEKEZETI HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, VIII., MÁTYÁS-TÉR 17. SZÁM
TELEFON: 363-6L

SZERKESZTI:
KECSKEMÉTI VILMOS

ELŐFIZETÉSI ÁR
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ
FÉLÉVRE 10 PENGŐ

A kinyilatkoztatás ünnepe...

Irta: Dr. Kriszhaber Adolf,
a budai izr. hitközség elnöke

Történelmi tény, hogy az a felszabadult sereg, amely Mózes hívó szavára az egyiptomi rabszolgaságot lerázta magáról, nem kizárólag Jákob fiainak utódai-ból állott, hanem különféle eredetű és fajtájú nyomorúságos népek alkalmilag összeverődött szabadságharcosaiból, kik összefogtak és kivonultak abból az országból, melynek sanyargatásait tovább nem tudták elviselni. Egységes néppé csak akkor vált ez a tömeg, mikor Szináj hegyén — mennydörgés és villámlás közepette megjelent a Kinyilatkoztatás, melynek tíz Igéje oly erkölcsi alapot adott ennek az alkalmilag összeverődött népek, amely alkalmassá tette arra, hogy önálló nemzetté váljon, hazát alapítson és hirdetőjévé válják azoknak a tanoknak, melyek azóta halhatatlanokká váltak, dacára annak, hogy létrejövete-lük óta évezredek múltak el. Évezredek történelme a föld különféle fajtájú embercsoportjainak küzdelme; viaskodása és térhódítása mind azt bizonyítja, hogy egyetlen csoport sem tudott megállni biztos alapon, ha nem tette magáévá azokat az erkölcsi tanításokat, amelyek a Szináj hegyi kinyilatkoztatás óta az emberiség közkincsévé váltak.

A világtörténelem tanúsítja, hogy ilyen kinyilatkoztatásfélék gyakran adódtak az emberek különböző forradalmi közben. A baj csak az volt, hogy bármily hangos és veszes tünetek — villámlás és dörgés, valamint pusztító viharok kíséretében történtek ezek a kinyilatkoztatások, sohasem voltak képesek a legelső és legmaradandóbb kinyilatkoztatást erkölcsi tartalomban, értékben és nagyságban megközelíteni. Sőt: minden alkalommal azt láttuk, hogy azok csak utánzásai akartak lenni a szinájhegyi isteni szózatnak, csak azért, hogy valamiképpen erőt tulajdonítsanak fellépésüknek, de anélkül,

És megszólal az Onauchi...

Irta: Prof. Dr. Heller Bernát

Hetek ünnepe! Napokat, heteket számláló tóraáhitás ünnepe. Még Egyiptomban, a kivonuláskor — így szól a legenda — Izrael azt a biztatást nyeri, hogy 50 nap multával megnyilatkozik neki a Tóra. Ezért sóvárogva számlálja a heteket, a napokat, várakozástól re-pesve: ma megint egy nappal közelebb jutottuk a kinyilatkoztatáshoz.

A sovauusz jelentőségének ilyen kialakulása világosan szemlélteti Izrael vallásos fejlődését a Szentírásron túl is. Szentírásunk a sovauuszt csak mint a termőföld zsengéinek ünnepét ismeri, tehát — mint földművelési ünnepet. A biblia utáni hagyományban, némileg a mi tudatunkban is, egészen elhomályo-sul ünnepünknek ez a jelentősége, ma nekünk a sovauusz a Tóra ünnepe, az ünnepek ünnepe.

Igaz, a természetet is áhítat üli meg.

A Gudrun-monda a dal mesteréről, Horandról regéli, hogy amikor énekel, akkor a madár a bokorban éffelejtí a madárszót, a mező vadja elhagyja a le-gelőjét, a féreg a fűben nem csúszik, a hal nem uszik tovább, a harang nem csendül, mint máskor, a gyászolók fe-lejtik bánatukat, a betegeknek meg kell gyógyulniok. Aggadánk költészete a ter-mészet ilyen áhítatos elcsendesedésére magasztos alkalmat talál, a kinyilatkoz-tatást: madár nem szól, szárny nem rebben, ökör sem bög, a tenger nem mozdul, ember nem beszél, az ofanim nem szállanak, a szerafim félbeszakít-ják a „szent, szent, szent” zengését, minden elcsendesedik, elnémul, hogy lesse a hirdetést: én vagyok Örökkévaló Istened. (Exodus Rabba 29, 9).

És megszólal az Onauchi. Ez az Ona-uchi hasonlóan megvan az egyiptomi

hogy annak erkölcsi tartalmát bármí-képpen is megközelíteni képesek lettek volna.

Ezek az u. n. kinyilatkoztatások csak porhintések akartak lenni az emberek szemébe akiket a maguk — meg mindig tiszta céljaik érdekében — maguk köré gyűjteni és felhasználni iparkodtak, de rendszeren csak bait, küzdelmet és gyűlö-lséget voltak képesek felidézni. Ezek te-hát nem hogy összekovácsolták volna a szerte ágazó népeket és érdekeiket, ha-nem ellenkezőleg — azért, mert céljaik nem tiszta forrásból bugyogtak, inkább csak széthúzást és szerencsétlenséget idéztek el.

Izrael népe különféle csoportok tüle-kedése közben, különösen pedig a világ-háborúban felmerült óriási rendetlenség és gazdasági háborúság közepette mind-inkább tudatára ébredt annak, hogy az első és utolérhetetlen kinyilatkoztatás az; ame, érvényét sohasem veszíti el

és hogy ehhez, mint létének alapjához és felsőbb erkölcsi értékéhez törhetete-lenül annál hívebben kell ragaszkodnia, mert az egyedül adja meg azt az erkölcsi erőt, amellyel az ellene törő áradat-ok, ártalmas törekvések ellen sikeresen védekezhetik.

Vigyáznunk kell tehát arra, hogy a magunk részéről ily álkinyilatkoztatásokkal ennek az erkölcsi alapnak értékét meg ne ingassuk és adjunk hálát az Egk Urának, hogy bennünket tisztelt meg azzal a misszióval, hogy a tíz Igét megtisztult lélekkel, az Egyetlen dicső-séges magasztalásával hirdethessük minden népeknek és elmondhassuk joggal, hogy választott nép vagyunk, melynek minden megpróbáltatás dacára megma-radt a rendeltetése, hogy a népek kö-zött a társadalom legerősebb összetartó alapjának: a tíz Igének erősségét, ma-gasztosságát és felülmúlhatatlan beces-ségét hirdesse.

nyelvben. R. Nechemia ezt hasonlattal okolja meg. Egy királynak a fia, hosszú ideig idegen népnek foglya, hozzá szokik az idegen szóhoz; mikor végül atyja kiszabadítja, óvatosan megszólítja azon a nyelven, amelyhez hozzá szokott a fia. Így Izrael is százados rabságban eltanulta Egyiptom nyelvét, ezért Isten ezen a megszokott nyelvükön szól hozzájuk. (Peszikta, Bacha-udes hasselsi).

Ezen legendai képzetek mögött komoly gondolatok rejtőznek. Isten a csak imént felszabadult Izraelhez a megszokott nyelven szól: a tíz ígét még a történelmi pályája elején álló nép is megfogadhatja. Megfogadhatja minden nép, ha nem is vállalja egyébként az egész törát. Mert a két tábla elseje azt hirdeti: tiszteld az Istent, másodika: becsüld meg az embert. Tiszteld az Istent, ne borulj le ember alkotta bálvány vagy emberbálvány előtt. Isten nevével hamisságra visszaélve ne ámis embert. Istenre emlékezve szombatolj: ne merítsd ki a magad munkaerejét, de ne merítsd ki azokét sem, akik reád vannak bízva, sem a családodét, sem a cselédedét, sem az idegenét, még az állatodét sem. Azután az átmenet Istentől az emberre: a szülők iránti tartozás. R. József amoráról olvassuk: ha hallotta anyja léptének közeledtét, felkiáltott: hadd keljek fel a Sechina, az isteni dicsőség előtt. (Kiddusin 31 b).

S a másik tábla hirdeti: tiszteld felebarátodnak életét, családját, becsületét, hírnevét; óvakodjál a bűnös érzéstől, gondolatától, mely arra csábíthatna, hogy felebarátodra ronts.

Elemi erkölcsstan! Benne foglaltatik a három főtilalom, melyet hagyományunk még az élet kockázata esetén sem enged megszegni: bálványimádás, vérontás, fajtalanság tilalma. Benne foglaltatnak a noachidáknak, az emberiségnek törvényei. Elemi erkölcsstan, melyet még a kezdetleges emberi társadalom is követelni köteles.

Elemi erkölcsstan, mely még nem nyulik a szentség törvényeinek, a prófétái tanításoknak legmagasabb csúcsáig. De alap, melyen a szentség törvényhozása épülhet. Ne öl! mondja a tíz ige. Ne nézd tétlen felebarátod veszedelmét. — fokozza a szentség törvénye. — Ne lopj! tiltja a dekalógus. Ne rabolj, ne csalj, ne hazudjál, vigyázz, hogy becsület legyen a mértéked, a súlyod; ne tartsd vissza éjen át munkásodnak bérét. — tetézi a szentség törvénye. Ne vallj hamis tanuként. — követeli a tíz ige. Óvakodjál a rágalomtól, a megszólastól — mondja a szentség törvénye. — Ne engedj bűnös

érzelemnek, bűnös vágnak, — így csendül ki a tíz ige. Viszont a szentség törvénye eképp oktat: ne tarts gyűlöletet, ne haragot, nyitlan fedd meg embertársadat.

Ne légy te büszke, légy őszinte.

Szeresd felebarátodat, de szeresd az idegent is, hisz ti is idegenek voltokt Egyiptomban, tudjátok, mennyire fájt, mikor veletek éreztették idegen voltotokat.

Hagyományunk mélyen átérezte, mi minden rejlik a tíz igeben: minden egyes kor prófétái a Szinaj ihlette meg s nemcsak a próféták, hanem minden későbbi nemzedéknek bölcsői, tudósai Szinajtól nyerték ihletüket. (Exodus Rabba 28, 6).

Ha nem is az emberiségnek, de az emberiségnek története a Szinajtól indult világga.

*Egy újabb szellem kezd felküzdeni,
Egy új irány tör át a lelkeken:
A nyers fajokba tisztább érzeményt
S gyümölcsözőbb eszméket oltani,
Hogy végre egymást szívből átkarolják,
S uralkodják igazság, szeretet.*

(Vörösmarty)

SOVUAUSZ

**Irta: Dr. Rubinstein Mátyas
szekszárdi főrabbi**

Sovuausz legsajátosabb, legjelentékenyebb ünnepe Izraelnek. Azt fejezi ki, ami Izrael a leglényegében: nemcsak egy hitfelekezet, hanem az emberiség tanító-mestere hitben s erkölcsben. Amíg a többi ünnepek Izraelnek inkább zártkörű felekezeti mivoltáról adnak hírt, addig a sóvuusz a külvilággal, az emberiséggel való kapcsolatának szemléltetője. Valóban, nagy s jelentékeny az a szolgálat, amit Izrael a szinajai tan révén az emberiségnek tett.

Isten választotta ő. De az Isten csak a nagyokat, kiválóakat, a lángszellemeket választja ki magának, bizonyos missziók betöltésére. Igazságok lappanganak az univerzumban, a fizikai s szellemi világban egyaránt s aki az egyiket vagy másikat meglátja, akár egyén, akár nép, s az emberség javára főtedi, az istenigazságoknak legyen a meglátója s közvetítője.

Nem itt a helye annak, hogy az Isten létét bizonyítsuk. Elég rámutatnunk arra, hogy nem volt ókori nép, amelynek valamiféle istenhite ne lett volna. S ezek közül istenismeretével égi magassáig emelkedett Izrael. Valamennyinek a hite tévhit volt, élettelen dolgokat, alsórendű lényeket istenítettek — Izrael az Alkotóban ismerte föl az Istent, a mindenség Urában, aki különb, mint ő, akit látni

nem, akinek csak hatalmat, csak lehet szemlélni: aki Szellem.

Hogy Izrael helyesen látta meg, a találta az isten-igazságot, mutatja az, hogy az ő istenismerete túlélte valamennyi ókori nép istenismeretét, hogy az ő istenismerete legyőzte az évezredek s elterjedt az egész világon. A helyes istenismeret pedig fölmérhetetlen szellem-erkölcsi kincset jelent az ember számára.

Mint Teremtő megnyugvást kelt bennünk a mindenség rejteljével szemben, amely mindenkor nyugtalanította a lelket, Izraelen belül s Izraelen kívül. Megnyugszunk abban — hisz egyebet úgy sem tehetünk — hogy a Mindenható a Teremtő. Mint Szent — amilyenül Izrael vallása tanítja — felülmulhatatlan erkölcsi eszménykép gyanánt tűnik föl előttünk, azon tanítás alapján, hogy az ember lelke egy paránya, egy szikrája, egy sugara az isteni Léleknek. Mint a népek sorsának Intézője — amilyenül kijelentette magát a Szinajon — optimizmussal tölt el bennünket. Nem kell kétségbeesnünk, bármilyen szánalmas s áldatlan a sorsunk — az Isten azt végre jóra fordítja majd. Mint Atya bátorítónk s biztatónk ő a kétségbeesés, a csüggedés óráján, vigasztalónk, földerítónk a bánat, a szomorúság idején. Mint Oktató-mesterünk, Törvényadónk üdvözvezér-lónk ő az élet ösvényén, kalauzunk az élet labirintusában.

Istenében Izrael az egész lelkiélet, az egész lelkivilágot átfogó, a nyomorúságos embernek üdvözhözó, fölbecsülhetetlen szellem-erkölcsi kincset adott a világnak. Gaztett, bűn, merénylet az ember békéje, nyugalma ellen az a kísérlet, amely az Istenben való hitet ki akarja irtani a lelkéből. Tagadják Istent? Mert ő nem „pozitívum“? De nem pozitívum-e az a Mindenség, amely őt sugározza? Nem pozitívum-e az erkölcsi eszménykép, amely Belőle az ember lelkébe vetődik, amely ott harsányan int a büntöl, buzdít s lelkesít szépre s jóra, amelyet közvetlenül tapasztal meg az ember, amelyet megél az ember, amely él-ménnyé elevenedik a lelkében? Igazság volt az, amit Izrael az Istentől világga hirdetett, örök, soha el nem muló igazság.

A sóvuusz Izraelnek az emberiség egyetemébe való bekapcsolódásáról, a világhistóriába való normatív belenyúlásáról ad hírt. A többi ünnepek fénylő csillagok Izrael egén — sóvuusz a nap, univerzumot bevilágító nap.

A Zsidó Élet

**minden magyar zsidó lapja
Fizessen elő!**

Mi történik Palesztinában ?

Bombák robbanak, lövések dördülnek a nagyvárosokban — Lövöldözés a jeruzsálemi Edison-mogó előtt: három halott — Guerilla-harc az angolokkal

A nyugalom még mindig nem tért vissza Palesztinában. Az 1929-es események nem ismétlődtek meg s megismétlődésüktől, hála a Gondviselőnek, nem is kell tartani, de a lappangó feszültség egyre tart, egyes arab rétegek felizgatott lelkiállapota itt is, ott is elszigetelt terror-cselekményekben robban ki, a sztrájk és adómegtagadás mozgalma még mindig nem ért véget és politikailag mindmáig megoldatlan a helyzet; a kormány a külső rendet részben helyre tudta állítani azzal, hogy a katonai csapatokat Egyiptomból hozott új egységekkel erősítette meg, de a forrongás, a nyugtalanság, a feszültség fennáll és sajnálatos, olykor tragikus módon jut kifejezésre. Egyes városokban újabban ismét voltak bombamerényletek, rombolások. Egyes helyeken a táviróvezetéseket vágták el a merénylők.

Az elmúlt napok legsúlyosabb eseménye a lövöldözés volt, mely mult szombat este a jeruzsálemi Edison-mogó előadásá után támadt. Ismeretlen tettesek — nyilvánvalóan arab terroristák — a filmszínházból kitóduló közönség közé lőttek. Három Lengyelországból bevándorolt zsidó, Alexander Polonski, Isaak Cyalowski és dr. Zwi Schabchowski volt az áldozat. Ez a szörnyű eset a palesztinai zsidóság körében nagy izgalmat keltett. A temetésen némán tüntetett Jeruzsálem zsidósága és a zsidó újságok erőlesen követelték, hogy a hatóságok védelmezzék meg a békés polgárok életbiztonságát. Rámutattak arra, hogy a rendőrség letartóztatja és megbünteti a zsidókat, akiket tiltott fegyverviselésen érnek, míg az arab terroristák fegyveresen járnak és a zsidó negyedekben is veszélyeztetik az életbiztonságot. (Zsidók egyáltalán nem kapnak fegyverviselési engedélyt. Pártatlan utasok megállapítása szerint viselkedésük oly igyekezett és békés, hogy az eseményekért őket semminő felelősség nem terheli.)

Az arab nacionalisták kitartanak a sztrájk és az adómegtagadás mellett. Összeütközések vannak arab nacionalista csoportok és sztrájkutó arab munkások között is. Az első Jaffába érkezett élelmiszerrakományt hadihajó fedezetével lehetett csak kirakni és Tel Avivba juttatni. A főbiztos, Sir Arthur Wauchope, kemény hangon hívta fel az arab vezetőket a sztrájkmozgalom beszüntetésére, de ezek változatlanul kitartanak az adómegtagadás mellett. Elégedetlenségüket

növelte még az a tény is, hogy a kormány a következő félévre ismét 4.500 bevándorló bizonylat kiadását engedélyezte, tehát valamivel többet, amennyi

vándorlással, nem érez szolidaritást a zavargókkal. Végül számot kell vetni azzal is, hogy Anglia éppen az afrikai események következtében nagyon is rá van utalva az arab országok barátságára; az arab államok újonnan megkötött szövetsége is voltaképpen Anglia műve. Ezért érezték magukat nyeregben az arab nacionalisták, mikor zsidóellenes jelszavakat kiadták; de túl is lőttek a célon,

100%-OS TISZTA NÖVÉNYZSÍR

Könnyen emészthető
a **כשר**
Ceres

az előző félévben kiadásra került. A zsidók körében a nyugtalanság, a bizonytalanság érzése növekvőben van. Nem tudni, hova vezethet még a sztrájkmozgalom, ha tovább folytatódik.

Hogy az események horderejét megérthessük, számot kell vetnünk azokkal a felszín alatti tényezőkkel is, melyek az arab nacionalizmus mostani akcióját mozgatják. Sok szó esik arról, hogy külföldi körök állanak, pénzrel és támogatással, az arab nacionalisták akciója mögött. Ezen a módon akarnak részben Angliának nehézségeket okozni, részben pedig a nemzetközi antiszemitizmus javára hangulatot szítani. De figyelembe kell venni azt is, hogy a palesztinai arabok körében a politikai vezető szerep lassanként kisiklik a régi u. n. „családi” pártok, a nagybirtokosok kezéből és a nyugtalanságra hajlamos városi kispolgári és félproletár rétegek kezébe megy át. Ezeknek a nyugtalanságát éppen a „családi” pártok, a nagybirtokosok igyekeznek levezetni a zsidók ellen, de mauguk is a zsidó városi elem rovására igyekeznek érvényesüléshez jutni. Ezért ellenzik a zsidó bevándorlás további engedélyezését. A parasztság, melynek helyzete lényegesen javult a zsidó be-

mert Anglia a fellépésnek ezt a nyíltan terrorisztikus módját nem tűrheti.

Legújabbban az arabok az egész országban portyázó hadjáratot kezdtek az angol katonai csapatok ellen. Nablus városában valóságos tüzharc folyt az arabok és az Egyiptomból érkezett angol ezred között.

— **Palágyi Lajos emléke.** Az Izr. Magyar Irodalmi Társulat méltó síremléket állított Palágyi Lajosnak, a két év előtt elhunyt kiváló költőnek és pedagógusnak. A síremléket május 24-én, vasárnap délelőtt avatták fel a farkasréti zsidó temetőben. Dr. Szemere Samu, az Orsz. Izr. Tanítóképző igazgatója, az IMIT irodalmi bizottságának alelnöke megkapó szépségű beszédben méltatta Palágyi Lajos életét túlélt poézisét és tanári munkásságát. Az ünnepélyes avatáson a fővárosi zsidóság igen sok reprezentánsa jelent meg, élén Wertheimr Adolfiál, az IMIT nagydíjű elnökövel.

— **Jótekonycélú uszonna.** Május 25-én, hétfőn délután a Pesti Izr. Nőegylet kiválóan sikerült társas összejevetelt rendezett a Felső Margitsziget Palatinuszállodájának kerthelyiségében leányvárháza felruházási akciója javára.

Mi az igazság

a községkerületi elnökök «Buda-ellenes» határozata kérdésében

Bámulatos az a szívósság, az az energia, mellyel az Országos Iroda, a pesti községkerület és a pesti hitközség elnöke a maga személyes hatalmi érdekeit védelmezi a zsidó közélet területén. E hatalmas erély, agilitás és tettekésség, mellyel a veszélyeztetett hatalmi érdekek védelmére, a kényelmetlen igazságok kényelmesebb beállítására mozgósítják a felekezeti közélet rendelkezésre álló erőit, valóban azt a benyomást kelti a szemlélőben, hogy ez a roppant tetterő, ha a zsidó közösség céljainak, a fenyegetett zsidó egzisztenciák megvédésének, a zsidó ifjúság fölségítésének szolgálatába állítódnék, talán tudna valamit javítani a zsidó közösségnek már-már kétségbeesztő helyzetén. Ám a vezéri csoportnak ezek a kérdések csak másodszorban fontosak. Legalább is megállapítható, hogy nem foglalkozik velük azzal a kérlelhetetlen tetterővel, a napisajtó nyilvánosságának megmozgatásával, a gyors rajtaütés oly precizitásával, aminőt akkor fejt ki, mikor a vezéri érdekeket kellemetlenül érintő tények elhallgattatásáról vagy elferdítéséről van szó.

Jellemző példa erre az a mód, ahogyan a vezéri csoport által irányított szervek a budai hitközségben felmerült újabb jelenségekre reagáltak. Ismeretes, hogy a budai hitközség közgyűlése legutóbb alapszabálymódosítást hajtott végre, mely a budai hitközség autonómiája ellen küzdő csoportnak nem volt kellemes. E csoport részéről petícióra készülődnek a módosítás ellen, mely egyúttal az egész autonómiaellenes csoport erőpróbájának is beillik. Aláírták e petíciót a hitközség több mint hater ezerszavazásra jogosult tagja közül — százötvenen. Egyidejűleg „a hitközség autonómiáját védő párt” röpirattal fordult a budai hitközségi választókhoz, melyben feltárta saját célkitűzéseit és rámutatott a múlt évben elfogadott statutum-tervezetben foglalt adómegosztási rendelkezés helytelen, igazságtalan és a budai hitközség autonómiája ellen irányuló tendenciájára.

Alig jelent meg ez a röpirat, mozgásba jöttek a vezéri tekintélykormányzat összes irányított szervei. Mintha valami országos, életbevágó zsidó érdekéről lett volna szó, a nagy nyilvánosság előtt kikürtölték a községkerületi elnökök gyűlésének határozatát, oly közleményben, melyből az látszik kitűnni, hogy a községkerületi elnökök megbélye-

gezték a budai autonómiát védő párt röpiratát és súlyos aggodalmának adott kifejezést azon törekvés miatt, mely a statutumtervezet jóváhagyása ellen irányul. A községkerületi elnökök gyűléséről kiadott kommuniké szerint a gyűlés tiltakozott az ellen a beállítás ellen, mintha az Országos Iroda elnökének működése a pesti hitközség partikuláris érdekeit szolgálná például — a budai hitközség ellen.

A kommuniké egész hangja, sőt létrejötte is súlyos bizonyíték a tényállítások mellett, melyeknek lerontásával próbálkozik. Miért kellett országos zsidó szervezet összehívni ebben a kérdésben, egy országos testület tekintélyét felhasználni, hogy a budai hitközség egy magán-alakulatának kiadványával szembeálljanak? Ha az Országos Iroda elnöke nem viselne oly állásokat, melyeknek betöltésében igenis kötelessége partikuláris hitközségi érdekeket is képviselni, sohasem került volna az Országos Iroda abba a helyzetbe, hogy ily partikuláris ügyekben foglaljon állást — még pedig úgy, hogy állásfoglalását maguk a tények gyengítik meg.

A községkerületi elnökök, a kommuniké szerint azt igyekeztek megállapítani — szemben a budai röpirat állításával, — hogy Stern Samu, az Országos Iroda elnöke, a pesti községkerület elnöke, a pesti hitközség elnöke, sőt a beavatottak szerint nemsokára a Rabbiszeminárium Vezérlőbizottságának is elnöke mindegyikük közül egymástól szigorúan különválasztja és például országos elnökségben nem üz pesti hitközségi politikát. Aki nagyon naiv, talán el is hiszi ezt. De még az egészen naiv olvasó hite is meg kell, hogy rendüljön ennek az állításnak a hihetőségében, ha elolvassa a kommuniké további részeit, melyek a statutumok és a budai autonómia kérdésével foglalkoznak. A kommuniké szerint a statutum-tervezet az egyetemes zsidóság határozataként jött létre, azzal „egy töredék” kivételével Buda képvisellete is azonosította magát, ezért tehát helytelen az az állítás, hogy a

statutum egyes rendelkezései külön pesti hitközségi érdekeket szolgálnak.

Ez az az állítás, mely lerontja az Országos Iroda elnökéről kiállított objektivitási nyilatkozatot és napnál világosabban bizonyítja, hogy igenis, az országos felekezeti vezetőség partikuláris, pesti hitközségi célkitűzéseket igyekezett szolgálni. A statutumok adómegosztási rendelkezése a budai hitközség különállása ellen irányul. Más észszerű célja nem is lehet. Miért kellene különben a budai hitközség adóvédelmének egy részét, a pesti hitközség díktátuma alapján és a megosztott adók esetében a két hitközség költészetének arányában a pesti hitközség céljaira elvonni? És miért kellett abban az „országos”, „egyetemes” képviselőben, mely ezt a tervezetet ijesztő gyorsasággal elfogadta, a budai hitközség képviselőjét pesti szavazatokkal összeállítani — olyképpen, hogy abban a képviselőben túlyomórészben a budai autonómia ellenségei kapjanak helyet — más szóval az a csoport, melynek petíciója most, legújabbban 150 budai aláírást tudott összegyűjteni? Ez a csoport szállította, pesti szavazatokkal, Buda képviselőt az országos gyűlésben. És az a „töredék”, mely e csoporttal szemben, a kommuniké szerint, ellenezte a statutum-tervezetet, nem más, mint a budai hitközség előjárósága, képviselőtének és tagjainak többsége, mindazok a budai hívek, akik nem akarják a nagymultú községet egy ridegen centralizáló pesti hatalmi csoport díktátumának kiszolgáltatni.

Mi szükség volt éppen most erre az egész polémiára? Miért kellett mindenáron objektivitási bizonyítványt kiállítani az országos és pesti állásaiban nyilvánvaló tények tanúsága szerint összeférhetetlen elnök részére? Megértjük az indokokat. A statutumok jóváhagyása késsik, mert a kormányhatóságok aggályosnak látnak bizonyos pontokat a törvényesség szempontjából. Az adómegosztás már eljuttatott is tekinthető. Most kerülő úton, új adóformulával kísérleteznek, de itt viszont szembetalálják magukkal az orthodox és a statusquo szervezeteit is. Az összeférhetetlenség tekintetében sem oly könnyű az objektív szervek jogi érzékenységét elaltatni, mint a naiv és tájékozatlan közönséget. Ezért kellett a nagy nyilvánosság elé vitt országos határozat. Ezért kellett igazán súlyos, egyetemes állásfoglalás, aminőt a

Tátralomnicz — Tulipán — Villa

Elsőrendű ház a központban, másfélholdas park közepette, előszobában: 35-38 Kc., főszezonban: 45-55 Kc. Kitűnő rituális konyha, hunfalvi főrabbi állandó felügyelete mellett!

Tulajdonos: Korach Regina

magyar zsidóság valóban életbevágó ügyeiben nem hoztak eddig. A vezérség megvédése: ez igazán fontos érdek.

És még ezt a határozatot is különös formában kapta meg a nyilvánosság. Az ülés résztvevői diszkréciót fogadtak, de utólag megtudtuk, hogy nem egészen úgy folyt le az ülés, ahogyan a hivatalos közlemény állítja. Volt annak a gyűlésnek olyan tekintélyes résztvevője, aki azt sürgette elsősorban, hogy vessenek véget már annak a fatális látszatnak, hogy az Országos Iroda a budai hitközség ellen irányuló politikát folytat. Félre nem érhető érdektelenségi nyilatkozatot sürgetett: mondja ki a gyűlés, hogy a budai hitközség belső kérdéseiben nem tartja magát érdekelt felnek. Ehhez a javaslathoz nyújtott azután be „megfelelőbb” módosítást a szegedi elnök, aki újabb időben a pesti elnök harcos híve és bizalmasa. A módosítás elkente az eredeti javaslat tendenciáját és szellemét és lényegében objektivitási bizonyítványt állított ki a különféle minőségeiben igen erősen érdekelt országos irodai elnökről. Így jött létre a határozat. Maga az országos irodai elnök fogta fel a legkülönösebben ezt a kom-

münikével bizonyított objektivitást. Ő maga erősítette az ülésen magáról, hogy ő valóban nem érdekelt fél a budai autonómisták és autonómiaellenesek küzdelmében. Van Budán egy párt, mely a Pesttel való fúziót szeretné — mondotta. S az neki, az elnöknek, tisztán magánügye, hogy ez a párt neki szimpatikus; de ez nem befolyásolja az Országos Iroda ügyvitelében. Láttuk már a multban, mennyire nem befolyásolta. Láttunk „budai” képviselőteket, melyek pesti nyomásra, pesti többséggel jöttek létre. A kommuniké erre vonatkozó része magamagát cáfolja meg. Annál különösebb manőver volt ez az országos demonstráció, ez a tendenciózus kikürtölése egy „megfésült” határozatnak.

Csak ennyi bátorodunk kérdezni: alkalmas az ilyen erőltetett demonstráció arra, hogy az országos irodai elnökség kétségbevonat érdekeltenségét bizonyítsa? Nem hisszük. De hisszük azt, hogy azok az objektív tényezők, melyekhez ez a sajtóságot is inszenzált „hűségnyilatkozat” voltaképp címezve volt, maguk is képet tudnak alkotni maguknak az ilyen ügyvitel pártatlanságáról és érdektelenségéről.

mények, amelyek nemcsak, hogy hitközségünk vezetői ellen intéztek súlyos személyi támadásokat, hanem igaztalan módon kipellengérezték hitközségünk ügyeit, különösen pedig Chevra Kad'sánk vagyoni helyzetét, amivel súlyos károkat okoztak. Ekkor Önök nem látták szükségét sem annak, hogy az ilyen körleveleket és nyomtatványokat bírálatal alá vegyék, sem pedig annak, hogy más módon védjék meg hazánk egyik legnagyobb hitközségét és chevraját a reájuk szórt rágalmak, valamint a létük ellen intézett támadások ellen.

Jelenlegi határozatukban Önök ismételtén hangsúlyozták, hogy testületünk a felekezetnek ezidőszertől legmagasabb szerve (hatóság) gyanánt foglalkozott a budai körlevélben foglalt támadással. Aki a felekezeti élet csúcsán áll, annak szemlélete kell, hogy ezen magassággal egyenlő szinten legyen, — ha valamelyik konkrét ügyben állást foglal, akkor kizárólag a való tények alapjára kell helyelkednie, melléktekintetek nélkül. Jelenlegi határozatukat olvasva azt észleljük mély fájdalommal, hogy ennek eszmemenetében elhajlások vannak, különösen azért, mert egy magánszemély részéről — bár ha egy párt nevében — kibocsajtott körlevél bírálatal alkalmul használták fel arra, hogy elítélően nyilatkozzanak azon petíció felett, mely a kiegészítő szabályzat ellen lett benyújtva a magy. kir. Kormányhoz. Azt is állítja határozatuk, hogy ezen petíciót csupán „egy töredék” nyújtotta be, s ez „próbál gátolón közrehatni, hogy a statutumoknak jóváhagyását megakadályozza.” Pedig Önök nagyon jól tudják, lehetetlen, hogy ne tudnák, miszerint a kiegészítő szabályzat ellen nem egy töredék, hanem hitközségünknek törvényes képviselője: az előjáróság és a közgyűlés foglalt állást, azon szervek, melyeknek kötelességük megvédeni a hitközséget minden irányban, s így azon vesztéssel szemben is, melyet a statutumok foglalnak magukban. Meggyőződésünk t. i. az, hogy a kiegészítő szabályzat egyes rendelkezései nemcsak hitközségünket vinnék romlásba életfelépésük esetén, hanem felűlnék felekezetünknek, felekezetünk mind a három árnyalatának békéjét is azáltal, hogy hittestvéreink túladóztatását idéznék elő és az ország hitközségeit egymás közötti elszámolásokra, örökös vitákra kényszerítenék.

Petíciónkban mindezt részletesen indokolva kimutattuk, sőt kénytelenek voltunk arra is rámutatni, hogy a szabályzat egyes rendelkezései — a mi megítélésünk szerint — ellentétben állnak az érvényben levő jogszabályokkal. Az ügy most illetékes bírāja, a magas Kormány

A Budai Hitközség tiltakozása

a hitközséget támadó hírlapi közlemények, valamint a községkerületi elnökök ülésének legutóbbi határozata ellen

A községkerületi elnökök legutóbbi üléséről a napisajtóban, valamint egyes felekezeti orgánumban nem helytálló kommentárok kíséretében megjelent közlemények, valamint a községkerületi elnökök határozatának téves megállapításai a budai közönség körében megütközést keltek és elkeseredést váltottak ki.

A Budai Hitközség előjárósága folyó május hó 17-iki értekezletében elhatározta, hogy tiltakozó átiratot intéz a községkerületi elnökökhöz és felvilágosítja őket a való tényállásról. Az átirat szövege a következő:

Mélyen tisztelt Elnök Úr!

Szoklatlan módon, a napilapok útján kerültek a nyilvánosság elé felekezetünk belső ügyei, a községkerületi elnökök üléséről szóló tudósítás alakjában, kimerítő közléssel arról, hogy az ülés milyen elbírálásban részesítette egy hitközségi pártnak körlevelét, az Orsz. Iroda azaz

a Pesti Hitközség elnöke ellen intézett támadása miatt.

Minden tüstületnél a vezetők bölcsesége határozza meg, hogy hivatása körében mely ügyvel, mily módon foglalkozzék. Az Önök testületének hatáskörét az érvényben levő kongresszusi szabályzat 70. §-a szabja meg, ennek d) pontja szerint idetartoznak „a magyar és erdélyi izraelitákat közösen érdeklő” ügyek, illetve indítványok. Ha Önök ezen törvényhelyet úgy értelmezik, hogy az egyes hitközségeken belül szereplő pártok megnyilatkozásai felett is ítélkezhetnek, s ez alapon felelősségre vonják a szóban levő körlevél szerzőjét — aki bizonyára vállalja a felelősséget. — ezt érthető. Sajnálattal kell azonban megállapítanunk, hogy eddig elkerülte az Önök figyelmét az, hogy önmével jelenetek meg olyan körlevelek, nyílt levelek és félhivatalos felekezeti sajtóközle-

Kérje mindenütt

az orth. שר

JUBADONT fogkrém

A bonyhádi rabbi úr felügyelete alatt gyártja

FELES ISTVÁNNÉ

STOMATIN ÉS PERYXOL

fogápoló cikkek gyára

Budapest, Rottenbiller utca 8.

előtt van, döntés mindaddig nem történt. Mi nem tartjuk ildomosnak, hogy az ügy ezen stádiumában nyilatkozatot tegyünk a várható eredmény tekintetében. Nem értjük, hogy Önök miért tartották megengedhetőnek, hogy erre nézve a nyilvánosság előtt nyilatkozzanak. Hátha a döntés nem egészen olyan lesz, mint ahogy Önök jelzik? ...

Mindenesetre tiltakoznunk kell az ellen, hogy amidőn mi kötelességünk teljesítésében eljárunk, szent közületünk létét kívánván megvédeni, — akkor Önök, ahelyett, hogy megértéssel és tisztelettel szemlélnék munkánkat, — azt nemcsak lekicsinylik, hanem ellenséges érzülettel bírálják, mintha nem a felekezeti életnek pártatlan vezetői, hanem velünk szembenálló peres felek lennének. Ezzel megnehezítik hitközségünk helyzetét, ámde igazságának kérdését nem akadályozhatják meg!

Válasz

a községkerületi elnököknek

Az Izr. Községkerületek Elnöki Tanácsa május 12.-iki ülésén behatóan foglalkozott pártunk körleveleivel és oly értelmű határozatot hozott, melyet — mint a budai autonómia párt ezidőszerinti elnöke — szó nélkül nem hagyhatok annál kevésbbé, mert hallgatásommal intra et extra murus oly színben tűnhetnék fel, mintha nekünk egyéb dolgunk sem volna, mint autonómiánk megvédéséért folytatott küzdelmeinkben — akár az Orsz. Iroda elnökét, akár pedig a községkerületi elnököket méltatlan támadásokkal illetni.

Mi nem támadunk, és nem sértegetünk, mi érvekkel küzdünk és megdönthetetlen tényeket regisztrálunk, amikor hittestvéreinket szóban és írásban felvilágosítjuk azokról az évek óta folytatott bomlasztási törekvésekről, amelyek néha burkoltan, de igen sokszor nyíltan azt célozzák, hogy ezt az ősrégi hitközséget minden eszményi és dologi értékeivel együtt a Pesti Hitközségbe beolvasszák, csak azért, hogy a Pesti Hitközség hatalmi ténykedéseit még az eddigieknél is szélesebb rétegekre kiterjeszthesse.

Pártunk, melyet az idézett határozat lekicsinylőleg alakulatnak nevez, nem ismeri el az Országos Irodát, avagy a községkerületi elnököket felsőbb hatóságának, mert nekünk sem az Iroda, sem a községkerület nem fórumunk, mi nem törekszünk hatalmi pozíciók után, nekünk nincs egyéb ambíció, mint hogy békében hagyjanak bennünket és ne fosszanak meg olyan jogoktól, melyeket őseink

Mindezek miatt kénytelenek vagyunk Önökhöz azon kérést intézni, hogy határozatunknak sérelmezett részeit méltóztassanak revízió alá venni és téves megállapításait helyesbíteni.

Meg vagyunk győződve, hogy ha Önök, igen tisztelt Elnök Urak, a tényeket az igazságnak megfelelően szemlélik, akkor be fogják látni, hogy ezen reánk kényszerített küzdelem során a mi cselekvéseink eszményeket szolgáltak: hitközségünk megmentését célozták.

Budapest, 1936. május hó 19.

Hittestvéri szeretettel:

A Budai Izr. Hitközség Előjárósága:

Dr. Kriszhaber Adolf s. k.
hitk. elnök

Dr. Csobádi Samu s. k.
alelnök

Diósi Jenő s. k.
főtítkár

részünkre és utódaink részére kiküzdöttek.

A községkerületek tiszteletreméltó elnökei ne érezzék magukat sérve, mert mi sem körleveleinkben, sem üléseinken róluk nem beszéltünk, mi csak a Pesti Hitközség mai vezetőségét aposztrofáltuk híveink előtt, mint olyant, melynek igenis minden törekvése oda tendál, hogy Budát Pestbe bekebelezze és mivel a Pesti Hitközség elnöke egyúttal az Orsz. Iroda elnöke is, felelősségünk tudatában nyíltan hirdetjük, hogy az elnök ebbeli ténykedésével a Budai Hitközség rovására a Pesti Hitközség partikuláris érdekeit szolgálja.

Az Orsz. Iroda elnöke sohasem tagadta, hogy minden olyan mozgalmat, mely Buda önállóságának megszüntetésére irányul, erkölcsileg és anyagilag támogat, nem értem tehát, hogy mit hibáztatnak a községkerületi elnökök a mi akciónkon, mely csak azt célozza, hogy ezzel a Budára nézve végzetessé válható törekvéssel szembeszálljon és olyan igazságos ügyet védjen, mely nem akar egyebet, mint a meglévő jogok tiszteltbentartását.

Igen örülünk a határozat ama részé-

nek, mely kiemeli, hogy az elnökök tanácsa sohasem fog olyan törekvést támogatni, mely Budát tagjainak akaratára ellenére Pesttel egyesíteni kívánna és a a legalázatosabban jelenthetjük a községkerületek tiszteletreméltó elnökeinek, akikről mi sohasem tételeztük fel, hogy minden bírálat nélkül bábként szolgálnak az Orsz. Iroda elnökének beolvastási törekvéseit, hogy amint a Budai Izr. Hitközség közgyűlésének túlnyomó többsége minden egyes ülésen felháborodással utasította el a fúziós törekvések gondolatát, úgy a néhány hónap múlva megnyilatkozó ösválasztó közönség is az autonómia törhetetlen hívének vallja magát és minden terrort és akadályt leküzdve diadalmaskodni fog azok felett, akik Buda békéjét idegen befolyásra, könnyelmű módon megbolygatták. Sapientia sat.

Gesztes Ferenc

A magyar zsidóság önérzete

Semmi oka a magyar zsidóságnak, hogy elveszítse önbizalmát annak a régóta folyó terveszerű izgatásnak hatása alatt, mellyel egyes elvakult körök idegen föld mérges vetését kívánják a magyar talajban elültetni. Emelt fővel kell tovább is munkálnunk e hazának javát, melynek eddig is kötelességtudó fiaai voltunk. És bízunk kell abban, hogy a gyűlölet vetése nem fog megteremni ezen az áldott, nemes és emberszerető honfiak vérértől termékeny földön.

Bízunk kell a magyar zsidóság jobb jövőjében, ha oly felszólalásokat hallunk, amilyen például Vázsonyi János képviselőnek legutóbbi parlamenti felszólalása volt. Nem beszélünk politikáról, mikor kiemeljük ennek a beszédnek magyar és zsidó szempontból egyaránt áldásos jelentőségét. Vázsonyi János beszéde adott alkalmat Hóman Bálint kultuszminiszternek arra, hogy leszögezze: nem fog tűrni semmiféle felekezeti izgatást a magyar iskolákban. Vázsonyi János örömmel és elégtétellel vette tudomásul ezt a választ s vele az egész magyar zsidóság is. Tragikus volna az egész magyar társadalom szempontjából, ha az iskolákban lábra kaphatna a gyűlölet idegen szelleme.

Ugyancsak megnyugvással hallottuk Fábrián Béla képviselő erőteljes és önérzetes beszédét a szélsőséges irányzatok ellen. Ez a beszéd nyilván megmutatta, hogy a zsidóság nem „elforgató” elem. Csak dolgozni és élni akar becsületben és munkában és emelt fővel, tiszta önérettel néz szembe az elvakult vádakkal, melyek szétprálandak az igazság tiszta fegyverzetén.

TAUBER

PENZIÓ ÉS ÉTTEREM
A B B A Z I A

Elsőrendű orth. kőser
konyha. Szobák minden
komforttal, teljes penzió-
val olcsó árban!

Prospektust küldünk!
TELEFON ABBAZIA 376.

Hol vannak a Kann-család milliói?

Az egyik várományos: Hirschl Sománé beszél a nagy hollandiai örökségről

Egy évszázad óta színes családi legenda szövődött Budapesten, egy állítólag Hollandiába szakadt magyar zsidó fiú sokszázmilliósvagyonáról, amiről mindenki biztosan tudja a familiában, hogy van, de senki sem tudja: hol lehetne megtalálni? A Kann-család legendája ez az izgága, nyughatatlan véru, vásott vadonc fiúról, aki — míg itthon élt — igazi enifent terrible-nek számított, sohol sem találta a helyét, kalandok fűtték képzeletét, míg végre egy szép napon búcsú nélkül eltűnt, hogy megkeresse gyermekálmainak hőst: a Pénz Ó Felségét. Megtalálta-e csakugyan, vagy hasztalan üldözte? Megdönthetetlen dokumentumok nincsenek róla, de itthon, a családban azóta mind több és színesebb szájhagyomány gyűlt össze arról, hogy az idegenbe szakadt Kann Dávid Józsefnek kedvezett a szerencse, óriási vagyont gyűjtött és vagy félszázadév előtt közvetlen leszármazottak hátrahagyása nélkül halt meg messze idegenben.

Ez a nagy vagyon tehát a magyarországi Kann-családé, az bizonyos. Csak azt nem tudja pontosan senki, hogy mennyi az örökség és hol van? Kétszáz millió hollandi forintról beszélnek, amely egyesek szerint a francia Nemzeti Bankban, mások szerint Ceylonban, ismét mások szerint London környékén van letétben, de olyan is akadt, aki megesküszik rá, hogy egy hollandiai — denheimi — bankár kezeli, akinek leghebb vágya, hogy átadhassa a kétszázmilliókat az igazolt örökösöknek.

E hó 10-én, vasárnap reggel a pesti New-York különtermében gyűltek össze azok, akik igényt tartanak az örökségre, hogy megtanácskozzák az ügyet. Némelek hosszas kutatások eredményeképpen összeállított családfát is hoztak magukkal, annak bizonyítására, hogy ki, melyik ágról szakadt Kann-ivadék? Volt ott olyan is, aki valamelyik Kann felesége volt 16 évig, gyermek nem származott a házasságból s az asszony jelenleg már más férj nevét viseli, de azért hangosan követeli a hollandiai örökséget. Két 10 éves fiúcska is elment a tanácskozára, akiknek eleven fantáziája még színesebben tudja majdan szöni álmait a kétszáz hollandi milliókról, ott túl a tengereken.

Az egyik várományos: Hirschl Sománé Kann Eleonóra, a budai szegény gyermekek áldottlelkű és kifogyhatatlan jótékonyaságú „Nóra néni“-je. Hozzá fordultunk: mit tud a Kann-milliókról? A következő igen érdekes felvilágosítást nyertük tőle:

— 1885-ben — jól emlékszem — nagy sürgés-forgás volt házunkban, nagy vendéglátás messze idegenből. Engem a Lukácsfürdő lombos fái alól vezettek haza, hogy az idegenből érkező rokon engem, a család pici hajtását is láthasson. A rokonnal sok-sok kincsről beszélgettek és én, amíg köztiük volt szabad tartózkodnom, felfigyeltem, mint egy lenyűgözött érdeklődő Andersen-mesére.

— Hallottam, hogy egy gazdag rokon után kutattak, aki idegenbe szakadt. Később apám is sokszor mesélte, hogy élt külföldön egy közeli rokona, akinek csodás szép hangja volt, világhírré tett szert, nagy vagyont gyűjtött. Csintalan, vásott, pajtásai körében rettegett fiú volt, amikor még itthon apám birtokán élt. Dab, Tas, Dömsöd, ahol a birtokaik voltak, hangosak voltak a csínytevésektől, mikor ez a Kann-fiú apám őseinél tartózkodott.

— 1902-ben egy rokonom látogatott meg, aki újra mesélt a krözusi vagyronról és biztatott, hogy én is lépjek a nagy vagyon után kutatók sorába, annál is in-

kább, mert ők már ügyvédet is bíztak meg érdekeik képviselésével. Hallgattam és emlékezőmben felvillant az édesapámtól hallott, fantasztikusan megrajzolt régi kép, a reám váró nagy vagyronról, messzi tengerentúlról.

— Most, 1936-ot írunk és ime újból életre kelt a mese, a régi családi legenda. Én is elmentem a két hét előtti családi összejövetelre, ahol egymást idegenkedve figyelő családtagok gyülekeztek. Mindenki mást és újat tudott. Magam is beleleplegyedtem a vitába és megjegyeztem, hogy nem lehet megelégedniünk azzal, hogy „elégett az anyakönyv“, hanem kutasson mindenki imakönyvek tábláin található feljegyzésekben, ahová őseink bevezették a család születési, házassági, halálozási adatait, sőt még a család tagjainak betegségét, az időjárását és az országosan hullámozó árfolyam-változásokat is beírták. Így talán tényleg elkészülhet az a geneológiai dokumentum, melynek alapján megkaphatjuk a mesebeli kincset, melyet izgatott reménységgel vár az Ichog-, Kann-, Ehrenfeld-, Rosenberg család minden egyenes ágbeli leszármazottja. . .

A magunk részéről tiszta szívből sok szerencsét kívánunk a Kann-családnak a kétszázmilliósvagyon hollandi örökséghez. . .

Beszédes számok, beszélő cselekedetek

A Pesti Chevra Kadisa közgyűlése

Rendkívüli érdeklődés mellett nyitotta meg május 12-én, kedden este 6 órakor a chevra közgyűlését az intézmény fődöntő dísztermében Krámer Miksa kormányfőtanácsos elnök. Napirend előtt Lunzer Pál előjáró emlékeztet meg kegyelettel a chevra halottairól, majd

Dr. Endrei S. Henrik

igazgató-főtítkárt terjesztette elő az 1935. évi jelentését, amely felöleli a szentegylet egész munkásságát. A bevételek az 1935. évben kitettek 1,618,089 pengót, a kiadások 1,684,086 pengót. úgy, hogy 65,097 pengó volt a hiány.

Az Aggok Házára, melyben 220 elaggott férfi és nő nyer élethosszig'ani

ajuttalan elátást és ápolást 138,115 -- pengót fordítottak. Az Aggok Háza elnöke: Kramer Miksa, alelnökei: Fried Armin és Popper István. A gazdasági ügyeket Böhm Nántha, Elek Gyula, Kleinberger Antal, Schwarz Viktor, Weisz János és Wertheimer Lajos látják el.

A Szeretetházra, valamint Szeretetkórházra, melyben 70 gyógyíthatatlan és 110 gyógyítható beteg nyer ápolást, 261,056 -- pengót fordítottak. A Szeretetház el'én: Bánó Dezső, Beck Jenő és Eisnmann Gyula előjárók, mint alelnökök működnek; mint helyettes gazdasági előjárók: Fuchs Lipót, Fürst György, Gál Béla; Kohn Hugó, Komját Ernő, Munk Gábor és Reich Samu kormányfőtanácsos állanak. Különösen

Dr. Frenkel Bernát vallástanár zsidó nevelőintézete

VI., Aréna-út 84. Telefon: 28-8-43.

Internátus a városligeti villanegyedben, minden iskolatípus közelében, fiúknak és leányoknak.

Gyermek és diákútló Tahin, a Pilis tövében, a Duna mentén.

Leánytövébbszülő 14 évesnél idősebbeknek, közművelődési és gyakorlati irányú tanfolyamok.

Fürst György és Gál Béla foglalkoznak nagy szeretettel és odaadással az intézet ügyeivel. A Felnőtt Vakok Otthonában 100 beteg és vak nyér ápolást és ellátást. Ez intézet kiadásai az elmúlt évben 67.875.— pengőt tettek ki. Az intézet élén Lunzer Pál és Steiner Mór előjárók, mint alelnökök állanak. A Menedékházra, melyben 55 egyén nyér részben díjtalan lakást, részben teljes ellátást, 30.608.— pengőt fordítottak. Segélyezésre, valamint az intézménynek támogatására 153.400 pengőt; az Izraelita körház, valamint a Bródy körház fenntartásához 50.000.— pengővel járult hozzá a Chevra Kadisa; konduktusokra a Pesti Izr. Hitközségnek 125.000.— pengőt; szertartási kiadásokra és sírásókra 54.700.— pengőt; temetők kezelésére, valamint sírok ápolására, utak készítésére 333.088.— pengőt; ingyenes temetésekre 82.000.— pengőt; nyugdíjakra és kegydíjakra 52.500.— pengőt; egyéb dologi kiadásokra és ációkra 180.000 pengőt, úgy hogy az összes kiadásoknak több mint 90%-át kegyeleti és jótékonycélokra fordították.

Színián alig tudó elismerés és taps jutalmazta a mesterien megszerkesztett évi jelentést, majd

Krámer Miksa

e'nök emelkedett szólásra. Minthogy ez a közgyűlés — mondotta — az utolsó rendes évi közgyűlés az ösválasztások mezejesség, a mai ülésen beszámoló-beszédet, de egyszermind programbeszédet is akar tartani. Rövid visszapillantást vett az előjáróságnak a lefolyt 5 évben végzett munkásságára és a közgyűlés lelkes tapsai között mutatott rá arra az önfeláldozó munkásságra, melyet a Chevra Kadisa vezetősége az elmúlt 5 év alatt, valamint általában a kommun óta végzett a Chevra Kadisa újjáépítése terén. Rámutatott arra hogy a kommun a Chevra Kadisa egész vagyonától fosztotta meg úgy, hogy az intézetek tej- és kenyérszámláját sem tudta a Chevra Kadisa fizetni. Az intézetek teljesen lerongyolva állottak. A Felnőtt Vakok Otthonából és Menedékházból csupán a falak voltak meg; minthogy a háboru kitérésével az építkezést abba kellett hagyni. Az Aggok Házára új emeletet építettek kerítéssek, villanyvilágítással, központi fűtéssel látták el a Vakok Otthonát befejezték, modernül berendezték és a Menedékházat is annak befejezése után a legnagyobb eszben adták át rendelkezésükre. Több mint egy milliárd korona értékű ágyalaptványt egymaga hozott össze. Az alapítványokból megszerezte a Chevra alapítványi székházat, úgy hogy nyugodt lelkiismerettel elmondhatja, hogy mindent megtett, ami emberileg lehetséges volt. Ez a beszámolója Majd 4 pontból álló programot adott. Programjának első pontja: a régi mesterben akar évezni, lassan nyugodtan, de biztosan; az évezőket erősen tartja kezében, hogyha netañan hullám, vagy zivatar jönné, Isten segítségével ellentudjon állani. Programjának második pontja, hogy azt a jó viszonyt, mely a hitközség és a Chevra Kadisa között most fennáll továbbra is fenn akarja tartani és ha lehetséges, még szoro-

sabbá kívánja a viszonyt fűzni. Harmadik programontja, hogy protekcióra soha reagálni nem fog, mert szerinte ahol protekció uralkodik, annak a közületnek főnkre kell menni. Negyedik programontja: hogy minként el akar követni, hogy a Chevra Kadisa hivatását teljesíthesse, de már most kijelenti, hogy mindig szem előtt fogja tartani a Chevra Kadisa viszonyait. Mérélegelni fogja, hogy mit lehet és mit nem lehet; egyről biztosíthatja a közgyűlést, hogy adósságokat csinálni nem fog.

Lelkes ovációban részesítette a közgyűlés népszerű elnökét közvetlen őszineséggel előadott beszédének befejezésekor.

Utána Stern Samu hitközségi elnök fejezte ki köszönetét a Chevra előjáróságának Szivből kívánja, hogy Krámer elnök még sokszor bucsúzzék elnöki mandátumának lejártakor és a Mincénható adjon neki sokáig, mindnyájunk örömeire és büszkeségére erőt és egészséget a további munkához. Még Mezőfi Vilmos szólalt fel, mire a közgyűlés átért

az 1936 évi költségvetés

tárgyalásán. Előirányoztak bevételek címén 1.530.000.— pengőt; kiadások címén 1.647.000.— pengőt, úgy, hogy 101.000.— pengő hiányra számít az előirányzat.

A számvizsgáló bizottság tagjaiul megválasztották az 1936. évre: Árvai Henrik, Fellner Leó, Gaiduschek Marcell, galgóczy Heteés Mór, dr. Károlyi Ármán Vas Lajos és Wiener Samu.

Ezután az alapszabályok módosításának tárgyalása következett, mely után a közgyűlés véget ért.

Pünkösi levelek

Írta: Fried Ignác

Eled az élet, vidul a határ, zsidó munkáskezek szorgalmasan ápolják a kenyeretadó növényzetet és hogy jobban fogjon a munka. Juda Halévy szerelmes dalaival telített a levegő...

Kár, hogy mindez csak szép álom, csak költői szabadság, melytől a valóság oly igen messze van.

A valóság az, hogy a földből, az istenadta földből, amelyben elődeink pihenik örök álmukat és amelyet minden nagy viharban zsidó vér is öntözött, nem jut megművelésre a zsidó munkáskezeknek.

Nem elég a felülről jött csapás, még magunk is segítünk a bajt fokozni. Tizenöt különféle gazdasági iskolában tizenöt zsidó gyermek sem tanul, mert képtelen túrni a szörnyű megaláztatást.

Gerenday A. és Fia

Budapest, VIII., Fiúmei út 7.

Művészi sírkövek

ALAPITVA 1847.

Oh, van nekünk egy gyönyörű intézményünk: a Mikéfe, amely a maga szűk keretében teljesíti a kötelességet, de nincs annyi szeretet és összetartás bennünk, hogy ezt egy gazdasági iskolává kifejlesszük.

Fáj, hogy ez ünnepen ilyen hervadt leveleket mutat tollam, de talán e hervadt levelek elkorhadva öntestükkkel adnak új életet a még életképes növényzetnek.

Kedves fiatal hittestvéreim! Az öreg vándor elfáradva az évtizedes sziszifuszi keletlemben, visszavonul, kezetekbe adja a szerszámot. Ne engedjétek a földműves iskola felállításának nemes eszméjét az enyészet mélységébe süllyedni. Önerzetes, erős akaratú öltönn testet az eszme, hogy a fizikai munkától, friss vértől piros arccal, ifjú kedéllyel szőljön munkaközben a költő (J. H.) dala:

*Örök ifjú szerelemben
Fűzzük a dalt koszoruba
Legyen a szívd vidám újra
Legyen a mult elfeledve*

Földanya varázsigeje

Írta: E. Lázár Franciska

*Akit a föld-varázslat már mezejített,
Az nem felejthet,
El nem felejthet Téged már soha,
Örök Csoda!*

*Szobád homálya, régi íróasztal
Meg nem vigasztal;
Az őstermészet templomába menj ki,
Nem látja senki,
Ha zúg a szél, s a zöld vetés szalad:
Ott vagy szobád!
A színt, az őserőt csak ott keresd,
Ki álmot fest,
Megihlet a szellemet, ha költ:
Tenálad, Föld...*

*Ki alkonyatkor híven öntözött
Asztot rögöt,
Érezte már, hogy árad szét a hála,
Az esti pára...*

*Ki már vetett, virágot ültetett,
Csak az szeret,
Csak az szerethet Téged igazán,
Te Földanyám!
Ha sorsa fényes, vagy ha mostoha,
El nem felejthet Téged már soha,
Soha!*

*Megszólal, hív az ősi föld-imádat:
Menj ültess fákat!*

*Élvezze más az árnyat, mily remek,
S amint remeg,
A névtelenről zúg a zöld levél,
Ki rég nem él,
Ki egykor itt oly szép időket töltött,
És várt gyümölcsöt...*

*Sok élet-vándor zeng a lénynek hálát,
Ki már csak sóhaj és egy hő imádság.*

A Nagy Számológép rejtelméi, avagy hogyan számítják ki a hívek adóját Sípországban?

Előre kell bocsátanunk, hogy a következő sorok csak szerény töprengés eredményét tartalmazzák, oly jelenségekről, melyeket szeretnénk megérteni, anélkül, hogy mindenáron hibát keresnénk bennük. Távol áll tőlünk, hogy a hitközségi adók nagysága miatt keltsünk hangulatot a vezetőség ellen. Tudjuk, hogy a zsidó közületeknek ma rendkívüli feladataik vannak, melyeknek megoldásához pénz kell. És ha olykor szívesebben látnók is az elnöki propaganda-alapok bőkezű dotálás helyett más, produktívabb zsidó célok megfelelő támogatását, tudjuk azt, hogy adót fizetni, minél több adót fizetni, minden zsidónak egyformán kötelessége.

De egyformán — és választás előtt éppúgy, mint választás után. Ne használják fel az adókérdést propaganda-célokra, az ilyesmi visszafelé sül el és esetleg oly hangulatok kialakulásához is vezet, melyek az adófizető kedvnek, mely minden zsidó közösségi munka alapja, éppnem kedveznek. Itt van például a pesti hitközség vezetőségének egy körlevele, melyet a választás előtt intézett a hitközség tagjaihoz. Azt írták benne, hogy a tagok fizessenek adót, mert az adófizetés a rögzítésnek előfeltétele. A rögzítést ugyan nem ígérte meg a körlevél — fenntartással is élt esetleges emelések tekintetében — mégis kilátást nyújtott rá, hangulatot keltett ebben az irányban.

A választások után persze megindult az adók emelése. Ez várható is volt. Ön-magában talán elkerülhetetlen intézkedés. Nem is állítjuk, hogy az előfordult 50—200 százalékos adóemelés éppen csak azokat a tehetősebb híveket érte volna, akik a választási mozgalomban ellenzéki magatartásukkal tűntek ki. De ilyenek is akadnak és elkerülhetetlen, hogy ezek bizonyos keserűséggel ne vegyék tudomásul a pénzügyi intézkedést, mely éppen őket érte. Majdnem azt mondhatnók: éppen az ellenzéki magatartásuk adóját nem szabad választás után feltűnően emelni, mert ez keserű hangulatot kelt — oly hangulatot, mely éppenséggel nem kedvez általában a hitközségi adófizetés moráljának. Ha véletlenül éppen olyanokon esavar egyet a sípoteai adóprás, akik a választások előtt ellenzéki szerepet vittek, úgy ez lehet véletlen, nem állítjuk, hogy nem az, de vigyázni kellene, hogy ilyen véletlen elő ne forduljon.

A nagy adó-adminisztráció nem is

igen bonyolítható le panasz nélkül. Hát még ha az adminisztráció politikai célokat is követ! Teljesen megértjük, hogy a kőbányai hitközség tagjaiból egy év alatt annyira elpárolgott a „gazdasági együttműködés” iránti lelkesedés. És nem különös, hogy amióta a kőbányai hitközségben ismét az autonómisták kerelkedtek felül a közgyűlésben, a Síp-utcai Nagy Számológép erősebben lép munkába, egyre több a panasz az adókérvetés ellen, melyre most az együttműködés

címén döntő befolyása van pesti érdekeknek?

Igy már megértjük, hogy a budai hívek közt sem mutatkozik túlzott lelkesedés az adójövedelmek átengedése, az adók Síp-utcai megállapítása irányában. Aztán meg éppen a múlt héten történt a főváros hitoktatási segélyének a Budapestben működő hitközségek közötti szétosztási aránya megbeszélésén, hogy a pesti hitközség elnökhelyettese 500.000 pengő „átháramlott” kultuszadó-jövedelmet kívánt Budán Pest javára behajtani. Ez lényegesen több, mint a budai hitközség egész adójövedelme. De a Nagy Számológép produkál ilyen csodákat — különösen, mikor a „hitetlenek” adóinak megállapításáról van szó...

Az elnök úr nem akarja a fuziót...

— Beszélgetés —

Személyek: 1. A természetes részvénytársasági igazgató — 2. A fakó-képi, állástalan tanár

— Ejnye, ejnye direktor úr, miért jön oly későn? Én már alig várom, hogy megint elenyelgjek egy kicsit magával. Már két feketét fogyasztottam türelmetlenségemben. Vagy talán azért késett, ... mert kereste és nem találta?

— Mit?

— Az értelmét? ...

— Minek az értelmét?

— Hát annak a három napig tartó kínos vajúdással napvilágra hozott kommunikének, amelyet Sípország sajtóirodája a közsegerületi elnökök üléséről a budai autonomista párt röpirata tárgyában kiadott. Hát tudja, szegényes írás ez! Nem értem, hogy lehet ilyet a kézből kiadni?! Nem szólván arról, hogy mint taktikai lépés, hallatlanul primitíven ravaszkodó, de

megírva is olyan szerencsétlenül van, hogy ... hogy ... Na, hát az az egy bizonyos: Sípországban írni nem nagyon tudnak.

— Nem lehet mindenki író!

— De ha az, akkor lehet és legyen! Ha meg nem az ... Igaza van, akkor valóban nem is lehet író. De ha legalább körültekintőbbek volnának az emberek ott, Sípországban! De nézze, ha én vagyok a közsegerületi elnökök ülése, vagy ha én vagyok az Országos Iroda, vagy éppenséggel annak az elnöke, hát én bizony nem sokat törődöm egy párt röpiratával. Az én pártatlanságom méltóságát nem érintheti a pártok tusája. De ha aztán mégis reagálok egy párt-röpiratra, nagyon vigyázok arra, méltóságom csorbítatlansága érdekében, hogy az ne legyen *kinos feszengés*, vergődő dadogás, hogy szavaimból csak igazságot és jogot érezzenek ki, ne pedig sértett egyéni hiúságot és hogy szavaimba ne keveredjék bele a harag fogcsikorgatása. Nagyon nem szép látvány az, amikor valaki a méltóságteljes kinyilatkoztatás magasra emelt pódiumáról lecsuszik a tajtékzó feleslegteljes porondjára. Már az sem okos dolog, hogy ezt figyelmen kívül hagyja. De legkevésbé okos és diplomatikus az, amit mond.

— Kérem, én nagyon jónak találom azt a nyilatkozatot. Először is nagyon helyes, hogy az új statutumok jóváhagyásáról mindenfelé szállongó valótlan hírekkel szemben leszögezi, hogy „a kormány a legteljesebb jóakarattal vi-

Özv. Székely Salamonné született Schwejger Irén és fia Andor mélyszégyes fájdalommal jelentik, hogy a legjobb férfi, drága jó apa

Székely Salamon

ny. m. kir. kísérletügyi főigazgató a II. oszt. m. kir. polgári érdemrend tulajdonosa stb.

életének 76. esztendejében örökre itthagyt bennünket.

Drága halottunk csütörtökön, május 21-én délután 1/2 órakor temettük az óbudai izr. temetőben.

Gyászoljuk: nővere **özv. Mocsári Lajosné**, unokaöccse **Mocsári Márton**, unokahuga **Ferenczi Ferencné** és az egész rokonság.

Drága emléket szívünkben soha el nem múló kegyelettel fogjuk megőrizni.

Minden küön értesítés helyett!

seltetik a kongresszusi magyar zsidóság törekvései iránt és hogy a szabályzat legfelsőbb jóváhagyása rövidesen meg fog történni." Azután helyes volt leszögezni, hogy „akadt egy töredék”, mely ezt a jóváhagyást meg akarja akadályozni. s végül vissza kellett energikusan utasítani azt a vádat és feltevést, hogy az Országos Iroda és annak elnöke a pesti hitközség érdekeinek más hitközség rovására kedvez és hogy ebben a községkerületi elnökök testülete is támogatja őt. Nem értem, miért kellene ezek kijelentéséhez valami különleges diplomácia.

— Kedves direktor úr, nagyszerűen összefoglalta a kommuniké tartalmát! Valóban, ez van benne. Engedje meg, hogy most én éppen az Ön összefoglalása nyomán szedjem egy kicsit széjjel. Hát először is, egyszer már rámutattam arra, hogy a kormánnyal szemben oktalannul bántónak találok azt a beállítást a tömegek felé, hogy a kormány már akarná jóváhagyni a statutumokat, sőt leghőbb vágya ez, de hát akadt egy töredék, az nem engedi... Nem érzi, hogy ez lehetetlen? Mert ez más szavakkal azt a szeritlen megokolatlan gyanúsítást is tartalmazza, hogy a kormányt nem objektív szempontok irányítják a statutumok jóváhagyásának kérdésében, hanem pártérdek. Okos dolog az Orsz. Iroda elnökétől ilyeneket gondoltatni a kormányról akkor, amikor a kezét keresi, vagy ilyen hiedelem keletkezésére szinte tápot adni, amikor, ha úgy volna is, neki tagadni kellene? s ki fogja azt elhinni, hogy nem súlyos objektív okok állnak a jóváhagyás útjában, hanem egy töredék „gátló közrehatása”, amikor pedig a változatlan jóváhagyást a hatalmas pesti hitközség politikailag is faktoroknak számító szereplői sürgetik? Ha pedig objektív okok állják az útját, akkor nem okosabb dolog volna ezt szépen beismerni és a konzekvenciákat férfiasan levonni? Ami pedig a röpiratnak az Orsz. Iroda, illetőleg az elnök nem-pártatlan magatartására vonatkozó részét illeti, — hát ez stilsztikailag — nagyszerű! Figyeljen csak, ezt mondja: „A Budai Izr. Hitközség tagjai között alakult... alakulat... olyan hangot ütött meg, mely alkalmas arra, hogy olyan színben tüntesse fel a M. I. Orsz. Irodájának elnökét, mintha a Pesti Izr. Hitközségnek partikuláris érdekeit szolgálná, de egyúttal alkalmas ez a hang arra is, hogy olyan színben tüntesse fel az ország községkerületi elnökeit... mintha... bábként szolgálnak... stb.” — Tehát a hang csak alkalmas arra,

hogy *olyan színben tüntesse fel, mintha* stb. Miért ilyen kíméletes? Hiszen a röpirat írói, mint mi is, — igen is azt vallják és állítják, hogy itt súlyos inkompatibilitás áll fenn, s ha azt az állítást, hogy az Országos Iroda elnöki tisztisége és a Pesti Izr. Hitközség elnöki tisztisége egy személyben inkompatibilis, sértőnek méltóztatik találni, ám tessék ezt az inkompatibilitást megszüntetni. De hát persze itt hiba van a tények beállítása körül...

— Nono, csak nem akarja azt mondani, hogy a kommuniké nem fedi teljesen az igazságot?

— De igenis azt akarom mondani. Mert a községkerületi ülésen egy kicsit másképpen történt a dolog. Mert amikor annak a bizonyos budai röpiratnak kapcsán szó esett az Iroda és az elnök pártatlanságának kérdéséről, felállott egy régi, nagytekintélyű községkerületi elnök, egy igazságszeretetéről, megfontoltságáról, emelkedett gondolkodásáról és mély kultúrájáról közismert jeles férfiú és méltatlankodva hangoztatta, hogy itt volna már az ideje annak, hogy végre megnyugtassák a kedélyeket és jelentse ki a kerületi elnökök testülete, hogy a fuzió dolgában nem kíván egy hitközséget sem befolyásolni, sem pro, sem contra. Hogy akar-e két hitközség fuzionálni-e vagy sem, arról kizárólag csak az illető hitközségeknek van joguk döntenie. Tehát ez a felszólalás is az Iroda és a kerületi elnökség pártatlansága mellett tört lándzsát és olyan hatása volt, hogy maga az Iroda elnöke is szükségesnek látta hangoztatni, hogy ő pártatlan a fuzió kérdésében (— maga hisz ebben a pártatlanságban?) — de hát arról aztán igazán ő nem tehet, ha *akad egy párt*, amely a fuzió mellett van... Ezt a kommuniké elhallgatta... De ott is van még egy kis eltérés az igazságtól, ahol azt állítja, hogy a kongresszusi határozathoz Buda képviselője is hozzájárult. Először is az nem volt Buda igazi képviselője, mert azokat nem Buda küldte ki, hanem fűherri erőszakossággal pesti szavazatok választották meg őket. Másodsor, hogy ezek mennyire nem képviselték Budát, mutatja az is, hogy valahányszor ezek

pártja az autonómistákkal szembekevert, a szavazásokban mindig csúfos vereséget szenvedett. Egyébként is a kommuniké teljesen ellenkező irányúnak állítja be a kerületi elnökök állásfoglalását.

— Hogy-hogy??

— Hát úgy, hogy a községkerületi elnökök ugyanazt a pártatlanságot követelték, amelyet a budai röpirat, a kommuniké pedig mégis úgy állítja be a dolgot, mintha az elnökök a röpirat ellen foglaltak volna állást. És ezek után még ő beszél *tekintélyrombolásról*. Ez, úgy látszik, különben is kedvenc szava. De kértem tisztelettel, ki rombolja a tekintélyt, az-e, aki azt követeli, hogy az Orsz. Iroda elnöke pártatlan legyen, vagy az országos irodai elnök-e, aki olyan helyzetet teremt magának, hogy nem is lehet pártatlan. Még akkor sem, ha a — szegedi községkerület elnöke próbál lándzsát törni mellette. Most is megpróbálta, el is tört a lándzsa...

Spectator.

Szellem él az égben, porban*

Irta: dr. Hernád Henrik

Por és felhő akként vegyül,
Közeliükbe szélvész kerül.

Egy-egy szemcse, egy-egy cseppje
Rászáll éhes, szomjas testre.

Együtt él a por és pára.

Ráhajlik a más vállára.

Addig élnek, addig halnak,

Szirma nő a fűszálaknak.

Egyik fényes, ékes, kékes,

Másik keskeny, avagy széles,

Párta levél fejleszre les,

Égi színű, mégis véges.

Mind a világ léte dísz,

Mind a lélek földje, szintje

Tetőn, völgyben éles tisztá,

Anyá-pára nedvét szítja.

Van mi gyógyfű, van benn mérge.

Élet... múltás... összeférnek.

Halál is lét, de nekünk — más,

Mégis benn az életvarázs.

Hegy és a völgy, szikla, orom,

Esmén álló magas tornyon

Ész és betű, ének, zene...

Egy se tarthat versenyt — vele.

Test és lélek lakik létben.

Semmi sem él örökebben,

Mint a fű-fa alkotva van:

Szellem él az égben, porban.

*Szerzőnek „Ég és por” c. verssorozatából

NYARALJON SIÓFOKON!

ROSENBAUM orth. kóser pensió

Siófok, Batthány-u. 4. Casinóval szemben

Modern kényelem, falfóvizes szobák nyitott és zárt teraszokkal

Elsőrendű konyha. Mérsékelt árak

Felvilágosítás: ROSENBAUM.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 4.

Siófok, Batthány-u. 4. Telefon: 112

HIREK

NAPTÁR

Május 26, kedd — Szivan 5 (Erev-sovuauusz). — máj. 27, szerda — Szivan 6 (Sovuauusz 1. napja). — máj. 28, csütörtök — Szivan 7 (Sovuauusz 2. napja). — máj. 29, péntek — Szivan 8 (Iszru chag, szombat bejöv. : 734). — máj. 30, szombat — Szivan 9 (Hetiszakasz : Niszo, haftóra : Vájhi is echod Birák Könyve, 13 f. 2-25 v., 1 Perék, szombat kimen. : 8.19). — máj. 31, vasárnap — Szivan 10, — jun. 1, hétfő — Szivan 11, — jun. 2, kedd — Szivan 12, — jun. 3, szerda — Szivan 13 (Ujholdszent u. időpont). — jun. 4, csütörtök — Szivan 14, — jun. 5, péntek — Szivan 15 (Szombatbejöv. 738).

— Boldog sovuauusz ünnepeket kívánunk lapunk olvasóközönségének.

— Hősök napja. A főváros területén működő zsidó hitközségek és chevra kadisák május 24-én, vasárnap délelőtt templomaikban kegyeletes gyászisten-tiszteleteken és temetőikben megható gyászünnepeken áldoztak a vőháború során hősi halált halt zsidó hősök emlékének. A vidéki zsidóság is mindenütt megkapó módon emlékezett meg zsidó hőseiről.

— Az Orsz. Rabbiegyesület május 12-én, dr. Hevesi Simon pesti vezetőfőrabbi, majd dr. Bernstein Béa nyiregyházai főrabbi elnöklésével tartotta a pesti hitközség székházában ezévi rendes közgyűlését.

— Az egyetemi orvosi-pályadíj zsidó vallású nyertesei. A M. Kir. Pázmány Péter Tudományegyetem orvosi kari pályázatán három törekvő, nagyjövű zsidó ifjú nyerte meg kiváló dolgozatával az idei pályázatokat: Tauber László (sebész), Rappai István (szülész és nőgyógyász) és Gergely Mihály János (sebész), kiknek az egyetem ünneplés közgyűlésén adták át a pályadíjakat. Mindhárom ifjú nemcsak a tudományos pályán, hanem mint a VAC sportolói is szép sikereket mutatnak fel.

— A MINOSZ közgyűlése. A Magyar Izr. Nőegyletek Orsz. Szövetsége május 12-én előkelő nagy közönség jelenlétében tartotta meg XIV. évi rendes közgyűlését özv. dr. Baracs Marcelné elnökasszony vezetésével. Dr. Hevesi Simon pesti vezető főrabbi, dr. Groszmann Zsigmond és dr. Hevesi Ferenc rabbi, dr. Dési Géza, Vészi Józsefné, dr. Cserő Edéné, dr. Deutsch Ernő, dr. Fricmann Ignácné, Freud Manóné, Eichbaum Mórné, Grünfeld Miksáné, Fabritzky Lipótné, dr. Hoffner Elekne.

Meisels Lajosné, Káldor Gyuláné, dr. Kertész Ignácné, Rottenstein Mórné és dr. Winkler Ernőné értékes felszólalásai után a közgyűlés lelkes egyhangúsággal elfogadta az évi jelentéseket s elismerését fejezte ki a szövetség fíradhatatlan titkárnőjének, Boros Ilonának beszámolójáért. Megadták a felmentvényt, elfogadták a jövő évi költség-előirányzatot és betöltötték a megüresedett tisztségeket. A közgyűlés munkája végeztével rendkívül meleg ünnepésben részesítette dr. Baracs Marcelné elnökasszonyt.

— Az Izr. Felekezeti Alkalmazottak Orsz. Egyesülete május 18-án tartotta a pesti hitközség székházának dísztermében rendes közgyűlést, melyen a tagok mintegy háromnegyed része jelent meg. Diósi Jenő budai hitk. főtitkár ügyvezető elnök nyitotta meg a közgyűlést és meghatottan emlékezett meg az egyesületet az elmúlt évben ért súlyos veszteségeiről, majd beszámolt az egyesület működéséről és annak a hitének adott kifejezést, hogy az egyesület fennállásának biztos alapját és fejlődésének biztonságát programjában foglalt céljai adják meg, amelyekért, miként eddig, a jövőben is céltudatosan fognak küzdeni. Tisztelettel üdvözölte ezután a közgyűlés ilusztris vendégeit: dr. Hevesi Simon pesti vezető főrabbit, az Orsz. Rabbiegyesület képviselőtében megjelent dr. Groszmann Zsigmond pesti rabbit, dr. Kriszhaber Adolfot, a budai hitközség elnökét, dr. Vidor Pál budai rabbit és Ábrányi Aladár igazgatót, az Orsz. Izr. Tanítóegyesület kiküldöttjét. Köszönetet mondott az Izr. Országos Iroda vezetőségének is, amiért az egyesület ügyét felkarolta és közölte, hogy dr. Waller Antal elnök, akinek jelentős érdemei vannak az egyesület céljainak megvalósításában, egészségi okokból lemondott el-

női tisztjéről. A közgyűlés feszült figyelemmel hallgatta az elnök beszámolóját, majd dr. Hevesi Simon, dr. Groszmann Zsigmond, dr. Kriszhaber Adolf és dr. Vidor Pál köszöntötték a megjelenőket és együttérző jókívánságaikat fejezték ki, hogy az egyesület kitűzőit céljait mielőbb valóra válthassa. A közgyűlés ezután a zárszámadásokat és a számvizsgáló bizottság jelentését tárgyalta és egyhangúlag elfogadta. A tisztújítás során az egyesület elnökévé Diósi Jenőt, a budai izr. hitközség főtitkárát, a vezetőségbe pedig néhány kivétellel a régi vezetőség tagjait választották meg. Diósi Jenő elnök tartalmas programban változtatásokról beszámolt az egyesület célkitűzéseit, majd a közgyűlés elfogadta a költségvetési előirányzatot és az alapszabályoknak dr. Illés Jenő egyesületi ügyész, előadó által javasolt módosítását. A közgyűlés az elnök és az előjáróság lelkes ünneplése közben ért véget.

— Eljegyzés. Herzog Rózsi (Trnava) és Kecskeméti Sándor (Kecskemét) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— A pesti VII. ker. izr. Nőegylet május 24-én, vasárnap délután 4 óra körül tartotta rendes évi közgyűlését Grünfeld Miksáné és Fabritzky Lipótné elnöklésével. A közgyűlés tagjai lelkes elismeréssel fogadták az elnöki, titkári és pénztári jelentést, a számvizsgálóbizottság jelentésének meghallgatása után megadták a vezetőségnek a felmentvényt és egyhangúlag elfogadták a jövő évi költség-előirányzatot is, majd az elnökség javaslatához képest betöltötték a megüresedett tisztségeket. A közgyűlés melegen ünneplésben részesítette az egyesület kiváló elnökségét.

— Hymen. Mandel Erzsike, Mandel Sámuel pesti VI. ker. körzeti rabbi és neje leánya és dr. Spitzer Sándor orvos jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— A rákosfalvai új templom felavatása. Csütörtökön délután ájtatos jomkippur kóton-istentisztelet keretében avatták fel a kőbányai izr. hitközség rákosfalvai körzetének a XIV., Zalán-utca 58/a. sz. alatt emelt díszes új templomát.

— Zsidó leánytovábbképző, 14 évesnél idősebbeknek közművelődési és gyakorlati irányú tanfolyamok, nyelvek, zene, kereskedelmi ismeretek, háztartás, stb. nyílik szeptemberben dr. Frenkel Bernát vallásánár zsidó nevelőintézetében. Internátus egész és félbentlakással, Arénaut 84. Telefon 28—8—43.

— Gyászünnepegy. A Pesti Izr. Nőegylet május 18-án leányváraházának templomában kegyeletes gyászünnepegyen áldozott elhunyt alapítói és alapítványozói emlékének.

Megrendülve, porig lesujtva a nagy csapástól jelentjük, hogy elvesztettük drága jó testvérünket

özv. dr. Szabó Jánosné szül. Berger Emmát

ki három hét múltán e hó 20-án 47 évi igen boldog házasság után követte jó-ságos férjét.

Temetése e hó 17-én (pénteken) dé-lután 2 órakor volt a rákoskereszturi izr. temetőben levő családi sírboltba.

Áldott legyen az Ő jószágos s nemes Lényének emléke.

Budapest, 1936. május 21.

Berkény Béla és dr. Fazekasné Berger Adrienne mint testvérei, valamint férje dr. Fazekas Lipót (Kalocsa) fiuk Fazekas Gábor és az egész rokonság. Minden külön értesítés helyett.

— **Székely Salamon halála.** A magyar zsidóság egyik legérdemesebb, kiemelkedő egyénisége dőlt ki a sorból. Székely Salamon nyug. m. kir. kísérletügyi főigazgató, a II. oszt. m. kir. polgári ércemrend tulajdonosa 76 éves korában elhunyt Budapesten. A mezőgazdasági tudományos kutatás egyik legelső tekintélyét, a fővárosi társadalmi élet egyik legbecsültebb tagját veszítette el benne. Mi elsősorban felekezetiünk egyik leghűségesebb, acélos meggyőzőcsű fiát, minden nemes, igaz zsidó ügy istápolóját siratjuk Székely Salamonban, aki felbecsülhetetlen szolgálatakat tett főkép a zsidó oktatásügynek. Az óbudai zsidó iskola ügyét fanatikus hittel és szeretettel ápolta, fejlesztette, az ifjúságnak barátja, mentora, mecénása volt. Csütörtökön délbén temették mély részvét mellett az óbudai temetőben. Dr. Neumann József főrabbi méltatta vallásához és felekezetéhez való ragaszkodását, dr. Orova Zsigmond óbudai hitk. elnök közgeje fájalmat tolmácsolta, dr. Anréka Károly ny. főkapitányhelyettes a III. ker. Társaskör, dr. Liebermann Manó rabbi a Pro Paleszina, Tarnóczy tanár a m. kir. Mezőgazdasági Kísérleti Állomás és Neumann Jenő joghallgató az óbudai sómérek gyászában acélt hangot. Özvegyén és fián kívül előkelő rokonság, a barátok és tisztelők száza őrzik emlékét.

— **Három sírköavatás.** A rákoskeresztúri zsidó temetőben vasárnap délelőtt avatta fel hr. Schwarz Benjámint körzeti rabbi költői szárnyalású beszéddel Bloch Sándor gyároshoz, a pesti hitközség néhai előjáróhelyettesének sír-emlékét. — A múlt évben elhunyt dr. Pollák Gyula ügyvéd. körzeti főkántor sírja fölé a ferencvárosi zsidóság kegyelete állított emléket. Itt dr. Farkas József körzeti rabbi méltatta mélyen szántó szavakkal az élte delén elhunyt főkántor érdemeit. — A pesti hitközség Baumhorn Lipót, az európai híru templomépítő művész sírját jelölte meg architektikus szépségű márványemlékkel.

— **Hitéleti Gyűlékezési Nap Dunaföldváron.** A X. községkerület dr. Rubinstein Mátyás szekszárdi főrabbit, dr. Kron Ferenc községkerület elnökhelyettesi, dr. Fleischmann Ottót, a szekszárdi hitk. elnökét és Erdős Nándor alelnököt delegálta Dunaföldvára. Máj 3-án érkeztek Dunaföldvára, ahol König Jakab hitk. elnök, Traub Árpád alelnök és dr. Valkó István iskolaszéki elnök vezetésével az előjáróság és iskolaszék fogadta őket. Meglátogatták az elemi iskolát, majd a polgárostát és a körzeti iskolások vallástani ismereteiről szereztek öröndetes tapasztalatokat. Dr. Rubinstein

Mátyás főrabbi Richter Arthur tanítónak és Weinberger Salamon hitoktatónak lelkiismeretes működésükért elismerését fejezte ki. Meleg szavakat intézett a tanulókhöz is. Délután felemelő hatású Anyák Napját rendezett Richter Arthur tanító. Utána isteni ígét áhító hűvekkel telt meg a templom, kikhez dr. Rubinstein Mátyás főrabbi mélyenszántó és lelkekbe markoló beszédet intézett. Végül dr. Kron Ferenc elnökhelyettes fordult közvetlen szavakkal — főleg a felnőtt ifjúsághoz — felkükbe vésva a vértanúk vérvél megszentelt vallásunkhoz való ragaszkodást. (Áron Halévy.)

— **Alpár Ignácot,** a fővárosszerte elismert karnagy-komponistát a budai hittestvérek lelkes ünneplésben részesítették abból az alkalomból, hogy tizedik éve áll a budai hitközség Öntőház-utcai főtemploma nagyszerű énekkarának élén. Alpár Ignácot, akinek muzikális képességei fokozott mértékben nyilvánultak meg világhírré szert tett gyermekeiben: Alpár Gittában és Alpár Imrében, jubileuma alkalmából a fővárosi zsidóság legszélesebb rétegeiből sokan keresték fel jókívánságaikkal.

— **Dr. Blau Lajos emléke.** A Blau Lajos Talmudtudományi Társulat május Hén este a Rabbiképzőintézet dísztermében kegyeletes gyászünnepély keretében adózott megdicsőült nagy névadója és örökös díszelnöke, dr. Blau Lajos, a világhíru tudós emlékének. Scheiber Sándor elnöki megnyitójában megkapó színekkel vázolta az egész világ zsidóságára súlyos veszteséget jelentő esapást, dr. Takács Pál Blau Lajos életét és működését, dr. Kohlbach Bertalan Blau Lajost, az embert és Schönfeld Miklós Blau Lajost, a talmudkutatót jelentette meg előadásában. Klein Miklós zárszavával ért véget a kegyeletes ünnep.

— **Gyászistentisztelet.** Az Izr. Siketnómák Orsz. Intézete és a lovag Wechselmann Ignác és neje Neuschloss Zsófia Vakok Tanintézete alapítóinak és jötevőinek emlékére előkelő közönség töltötte meg szerda délelőtt a Házok Templomát, kegyeletes adózva a két humanitárius intézmény alapítóinak: Fochs Antal és lovag Wechselmann Ignác és neje Neuschloss Zsófia, valamint az intézet többi jötevői emlékének. Külön megemlékeztek Kaszab Aladáról, a nagy philantropóról, aki a háboru utáni időkben mint a siketnómák intézete elnöke, az alapítványi tőkének hadikölcsönbe történt fektetése miatt tönkrement intézetet újból feltámasztotta és így lehetővé tette, hogy az intézet emberbaráti céljának tovább megfélehesen. Az ünnepély keretében dr. Grosz-

mann Zsigmond rabbi szónoklatában méltatta a megdicsőült jötevőket, megemlékezett az intézet céljairól és humanitárius működéséről, buzdítva a jelenkort újabb álczoatkészségre. Ábrahámsohn Manó főkántor művészi éneke után egy siketnéma gyermeknek értelmes, hangos szóval emondott imájával, majd pedig egy másik siketnéma gyermeknek kaddis-imájával végződött a kegyeletes ünnepély.

— **Halálozás.** *Özv. dr. Szabó Jánosné szül. Berger Emma* 68-ik életévben, 47 évi igen boldog házasság után tragikus körülmények között elhunyt Budapesten. Néhány hónap előtt váratlanul gyógyíthatatlan betegség támadta meg szervezetét. Férje dr. Szabó János nagytekintélyü halasi orvos, a Munkásbiztosító főorvosa, az Államvasutak orvosi tanácsadója a fővárosba hozta, hogy a legkiválóbb orvostanárokat konzultálja. Mikor a lesújtó diagnózusról értesült, a fájdalom megölte. Özvegye három héttel élte túl. Pénteken délután temették Budapesten a rákoskeresztúri temetőben lévő családi sírholtba. Dr. Hevesi Simon főrabbi méltatta a sírnál kiemelkedő asszonyi erényeit. Igazi zsidó nagyszony volt, vallásos, jótékony, nemesen gondolkodó és érző, művelt, a halasi társadalmi élet köztisztelt alakja, betegék elcselték és sajnálynok pártfogója. Előkelő hazafias és vallási hagyományokat őrző család leszármazottja volt, néhai Berger Gábor szabačkai földbírtokosnak, 48-as honvédtuszárhadnagynak leánya, Berkény Béla fővárosi nagykereskedő és kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Felhívás Hittestvéreinkhez.** Minden hithü hittestvérünk előtt bizonyára ismeretes, hogy a jelenleg forgalomban levő fogápolószerek olyan anyagokból vannak összeállítva, amelyeknek használata jámbor zsidóknak el van tiltva. A kultúra előrehaladottsága azonban okvetlenül megkívánja, hogy fogaira minden ember nagyon vigyázzon azokat megfelelően ápolja, tisztán és rendszerben tartsa. Épen azért egy égen érzett hiányt vél pótolni a STOMATIN és PERYXOL fogápolószerek gyára, amikor egy teljesen köser, elsőrangú anyagból készült fogápolószert hoz JUBADONT néven forgalomba. A gyár által előállított fogápolószerek Pollák Ábrahám bonyhádi rabbi úr által kiküldött megbízott felügyelete alatt készülnek és így teljes garanciát nyújtanak arra, hogy azokat minden jámbor hittestvérünk nyugodtan használhatja. Olvasóink szíves figyelmét a gyár mai hirdetésére felhívjuk.

ZSIDÓ VILÁGKRÓNIKA

Nahum Sokolow halála.

Nagy veszteség érte a cionista mozgalmat, de az egyetemes zsidó kultúrát is Nahum Sokolow, a palesztinai építőmunka egyik úttörőjének és vezetőjének halálával. Sokolow a megújuló hébernyelvű irodalom egyik leglelkesebb és legnagyobb tudású munkásaként kezdte pályáját a múlt század 80-as éveiben a Hacefira c. folyóirat hasábjain. A hébernyelvű publicisztikát ő emelte európai színvonalra. Kezdetől fogva résztvevett a cionista mozgalomban és annak irodalmában vezető szerepre vitte. Számos irodalmi munkát, Herzl főművét is, ő fordította héber nyelvre.

A háború alatt Chajim Weizmannal együtt dolgozott a palesztinai zsidó nemzeti otthon elismertetésén. Nagy része van a Balfour-nyilatkozat előkészítésében és különösen Franciaországgal és Olaszországgal való elfogadtatásában. Egyike volt a megalakuló zsidó nemzeti otthon legsikeresebb diplomatáinak. 1920-tól kezdve a cionista végrehajtóbizottságnak, majd 1931-től, Weizmann visszavonulásától kezdve a cionista szervezetnek elnök volt. Midőn Weizmann 1935-ben ismét átvette az elnökséget, Sokolowot a Jewish Agency és a cionista szervezet díszelnökévé választották. Elnöke volt a Keren Hajessodnak és vezetője a cionista kulturmunkának is. Hetvenöt évesen életét a valóságot alakítani, eszményeknek maradandó formát adni képezte.

Újabb zsidóellenes zavargások Lengyelországban.

A lengyelországi antiszemita mozgalom terrorisztikus módszerekhez folyamodik. Jakob Feldman fiatal vilnai chalucot közvetlenül azelőtt, hogy Palesztinába indult volna, az utcán egy nemzeti demokratákból álló csoport megtámadta és kézzúrásokkal és ütésekkel oly súlyosan megsebesítették, hogy kevéssel utóbb a kórházban meghalt.

Varsó zsidó temetőjében vandál kezek több sírt, így neves rabbik sírjait is, megromgálták.

Varsóban és Otwockban számos esetben támadtak meg az utcán zsidó járókelőket, akik közül egyesek súlyos sérüléseket szenvedtek. Egy varsói antiszemita újság örömeinek adott kifejezést e támadások miatt, mert azt várja tőlük, hogy a zsidók el fogják kerülni a nyaralóhelyeket.

Karsznik városkában Varsó közelében zsidó lakosokat súlyosan bántalmaz-

tak és két zsidó munkást életveszélyesen megsebesítettek. Súlyos sebesültek vannak a zsidó diákok között is, akik Varsóba utaztak, hogy Pilsudski marsall emlékénnépén résztvegyenek.

Varsóban a rendőrség antiszemita terrorista-iskolára bukkant, melynek hallgatói rendszeres oktatást kaptak a zsidókkal szemben követendő terror-módszerekről. E jeles iskola vezetői (mely egyébként az illegális nemzeti radikális párt alakulata) Pieskiewicz mérnök és Domanski egyetemi hallgató volt. A rendőrség a tanfolyamnak 21 résztvevőjét tartóztatta le, legnagyobb részét vidékieket.

A német sajtó zsidómentességét szolgáló eddigi rendszabályok (Szerkesztő-törvény, birodalmi kulturkamara-törvény) úgy látszik, nem voltak eléggé hatékonyak a német sajtót irányító körök szemében, mert most még szigorúbb rendelkezések kiadását határozták el, hogy a folyóiratok és újságkiadók vállala-

tok vezetőségében teljesen megszüntessék a zsidó befolyásnak még az árnyékát is. Az új rendelet tartalmazta azt mutatja, hogy itt már nem is igen lehet a zsidó befolyás elleni küzdelemről beszélni, hiszen folyóirat- és újságkiadó eddig is csak az lehetett, akinek szülei és nagyszülei között nem volt zsidó; ha a birodalmi sajtókamara elnöke most kiadott rendeletében a folyóiratkiadóktól azt követeli meg, hogy származásuk „fajtisztaságát” 1800-ig visszamenően mutassák ki, úgy ezt nehéz volna arra magyarázni, hogy éppen a nagyszülők és az ikapák között még megbuvó zsidó vérségtől féltének a sajtó „tisztaságát”. Ha az állami hivatalnokoknál és katonáknál nem venni észre ezeket az esetleges régi hibákat, miért okoz éppen az újságkiadásban (nem is az újságírásban) különös aggodalmat a zsidó faji befolyásnak ily mikroszkopikus mértéke? Nem lehet, hogy e rendelkezés oka más volna, mint az a kívánság, hogy az állam több kiadóvállalatra nyerjen közvetlen befolyást, melyeknek tulajdonviszonyait az általában szokásos árja-paragrafus alapján nem lehetne megbolygatni.

Ábrahám ősatyánkat utánozzuk

Írta: dr. Links Izák kőszegi főrabbi

Minden évben két „feddést” olvasnak fel a zsinagógákban. Az egyiket sovuauusz, a másikat ros-hasono előtt. Az első figyelmeztet, hogy 1-2 hét múlva ünnepli a zsidóság a szent napot, amelyen szövetséget kötött vele az ég Ura. Mint őseink Szinaj mellett megszentelték magukat előre, hogy méltók legyenek a kinyilatkoztatott igék meghallgatására, úgy mi is készülünk, hogy e hetek ünnepét méltóan fogadjuk.

Ha azonban a materializmus féltelen lármája süketé tette, hogy nem hallottuk a Tóraadás napján a parancsolatok felolvasását, felébreszt minket Elul havában a másik feddés, hogy közeledik az itélet napja, számadást fogunk adni egész évi működésünkről. Sorsunk cselekedeteinkhez igazodik, azért bánjuk meg öszintén bűneinket. A megjavulás, az áhitatos ima és a jótékonyság jobb sorsot fognak számunkra a mennyei Atya elől kieszközölni.

A tapasztalat mutatja, hogy a „fé-

lemetes napok” közeledése a zsidó szívet inkább felébreszti, mint a tíz ige nyilvános felolvasása sovuauuszkor. Pedig, ha jom-kippur szent napján bűnbocsánatot akarunk számunkra kieszközölni, már a zsengek ünnepén kell hozzáfogunk, hogy szívünket minden noztelen indulattól, lelkünket minden hamis fel-fogástól megtisztítsuk és igazi zsidó életmódot folytassunk. Csak szem előtt kell tartani a „feddés” előtt hirdetett boldogító álcást, s az legyzen legforróbb óhajunk, hogy ez áldásban részesüljünk: Eszitek kenyereteket jóllakásig... lakatok biztonságban országokban... üldöznek majd öten közületek százát és százán közületek tizezret fognak üldözni... és fordulok felétek, megszorítottak benneteket, fenntartom szövetségemet veletek. De ezen áldásnak feltétele, „hogy törvényeim szerint járjatok, parancsolataimat megőrizzitek és végrehajtsátok azokat.

Ha komolyan emlékeznünk meggyőződhetünk arról, hogy igenis a Minden-

NEUWIRTH TESTVÉREK

Briliáns ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, men-
orás és ékszerészek
Budapest, VI., Király-u 28. Tel.: 201-46.

Briliáns, arany és ezüst beváltás.

Saját műhely. Szombat és ünnepnap zárva.

Briliáns ékszerek,
ezüst dísz tárgyak,
gyertyatartók, men-
orás és tórafelsze-
relések nagy válasz-
tékban

hátó szent akaratának teljesítésétől függ földi boldogságunk, tulvilági üdvösségünk. Elég erre a következő eklatáns példa: „Ősatyánkat, Ábrahámot megáldotta az Örökkévaló mindennel.” Kortársai fejedelemnek nevezték. Királyok keresték kegyét. 318 pásztorral négy király hatalmas seregét verte meg. „Százan tizezret üldöztek.” Őnzetlen volt Jövedelmének tízedrészét Malki-Cedeknek (Sém) adta. Jó vénségben — megmentve minden földi nyomorúságtól — halt meg. Három tulajdonsága ragyog minden ténykedéséből: a jó szem, az alázatos lélek és a megelégedett kedély. (L. V. Perck 22. misnáját.) Ez szerzi meg neki a tökéletes földi édent és a tulvilági határtalan üdvösséget. És hogy e földi javakat és a tulvilági örök jutalmat ő megérdemelte, azt halála után a világ igazságos Birája Izsák fiának hirdette, amikor atyja érzelmei miatt őt is megáldotta: „Ábrahám hallgatott szavamra, megőrizte, amit őrizte: rendeleteimet, parancsolataimat és tanaimat.” Tehát jámbor életmódjának jutalma a tökéletes álcás.

Mint hogy minden halandó keresi a boldogságot és nem találja, ha nagyon okos, igen szorgalmas és fölötte művelt is, most, sovvauszkor meg kell fontolnia, hogy Bileamot, aki Mózes tanítónk kortársa volt, akinek álcásai Töránknak legszebb fejezeteihez tartoznak, Bileamot nem mentette meg az ő nagy műveltsége, prófétái szelleme és okossága. Rossz szem volt irigységgel tekintett másnak boldogságára, büszke volt arra, hogy megjelent neki az Örökkévaló, és telhetetlen volt vágya. Szóval, a pogány világ e nagy prófétája gonosz ember volt azért fiatal korában ragadta el a halál. Részt vett a midjaniták sorában, midőn az izraeliták megbosszulták fonórlataikat. A kard élével ölték meg azt, aki a moabita és midjanita nők erköletelensége által akarta a zsidóságot megtízecelni. Intő példa az ő élete is.

„Atyánk“ azért figyelmeztetnek: Aki Ábrahám három tulajdonságát sajátítja el magának, az boldogul e életben és tulvilági üdvösséget is remélhet. De aki Bileamot utánozza: irigy, büszke és telhetetlen, nem várhat jobb sorsot, reményei nem teljesülnek.

A „feddés“ figyelmeztetesen tehát minket, hogy jószágos Teremtőnk sorsunknak Intőzője és cselekedeteinknek Vezetője. A Tóra az élethez vezet és az örök üdvösséghez. Ezt megfontolva — a zsinagógában a tíz íge meghallgatása után nekünk is kell szent fogadalmat tennünk: Mindent, amit Atyánk megparancsolt, azt végrehajtjuk és megszüleljük.

SPECTATOR NOTESZÁBÓL

Csinom Palkó Síporszáiban

Úgy halljuk, hogy Síporszáiban a kereskedői vállalkozó szellem megint emelkedett néhány emelettel. A Munkácsy-utca és az Andrássy-út sarkán már régén üresen álló ház helyére egy hatalmas boardinghouse-t akarnak építeni 700.000 pengő befektetéssel. (Unberufen!) Mert a hitközségeknek tudvalevőleg az a legfőbb és legsürgősebb hivatásuk, hogy vállalkozásokba bocsátkozzanak. Amióta a hitélet mélyítése jutálékalapon történik, azóta különösen kedvelik az éfeléket. Azóta a sípországi kurucok így énekelik a Csinom Palkót:

„Szép üzlet, víg üzlet,
Soha jobb, soha jobb nem lehet;
Hopp, hát jöjjön Síporszáiba
Ilyet ki szeret...”

Méla enyelgés

A harag is tud enyelgni. Példa rá a „Szombat“ legutolsó száma. Egy bájos (vagy: baljós?) üzenet van benne a „Legyező“ szerkesztőjének címére. Mert hát nagyon megharagudott rá. Mi azt mondjuk, hogy joggal, mert igaz van. Először is: Miért fáj a „Legyező“-nek most a papok tekintélye, amikor egy kollégájának léphet a tyúkszemére és miért nem áll ki velünk együtt a rabbitekin-tély védelmére akkor, amikor azt a fülheri totalitász hatalom kedvéért alaposan megcibálták? Miért engedte, hogy mi, ellenzék, egyedül védjük meg azt? Másodszor pedig: Ha a nem-újságírók nem tudnak újságírói szempontból disztin-gválni, — hát Istenem, azért nem-újság-írók! De ő, ő, akit azért fizetnek meg, még pedig búsán, nagyon búsán, — olyan búsán, ahogyan csak akkor fizet valaki, ha nem a magából fizet — hogy újságot csináljon, akkor miért csinál a drága pénzén újság helyett hitelrontást?

Egyébként minden csoda három napig tart, vajjon a Szombaték haragja — meddig fog tartani?

Hol vannak a rejtett alapok?

Úgy hírlik, hogy nagy vita megint a székesfővárosi hitoktatási szub-ven-ció szétoztása körül. A főváros tud-va-levőleg egy összegben állapítja meg a területén lévő összes zsidó hitközségek-nek szánt hitoktatási segélyt, az arányos szétoztást pedig rájuk bizza. Pest már tavaly is leszorította Budát és az idén megint leszállította quótáját 7.000 pen-gővel. Ami csak természetes, mert hi-

szen Pest folyton azt hangoztatja, hogy Buda zsidó népessége évről-évre nő, több tehát az iskolás gyermeke is, ennélfogva nyilvánvaló, hogy a hitoktatási se-gélyből kevesebb dukál neki. Amikor Buda képviselője tiltakozott az újabb megrövidítés ellen, Pest nagy valuta-„mévnje“ azt hozta fel a maga álláspont-jának alátámasztására, hogy Buda éven-kint ugys 500.000 pengővel károsítja meg adóban Pestet, tehát kevesebbel is meg-elégedhetik. A budai főtítkár nagyon méltatlankodott ezen az érvelésen és hi-vatkozott a zárszámadásaira, amelyekben ennek az évenkénti félmilliónak persze nyoma sincs.

— Honnan méltóztatott ezt a számot venni? Mert hittestvérek — nem mon-dom — egynéhányan átköltöztek hoz-zánk. De rejtett alapok?! Egy se!

A kitüntetések megszervezése

A VIII. templomkörzetben szereplő neves szemészfőorvos a beteg szemek helyett a beteg felekezeti közéletet akarja meg-gyógyítani, még pedig — saját talál-mányú gyógymóddal. A betegséget ab-ban látja, hogy a felekezeti közéletben a kitüntetések rendszertelenül történnek. És hogy már fiatal rabbik is osztogatnak morénu-titulusokat. A terápia pedig: rendszert, szisztémát a kitüntetésekben!

Nem értjük a dolgot. Hát igaz, volt valami hiba egy legutóbbi morénu-adás körül, de tudunkkal, a hibát nem az avató rabbi fiatalságában kell keresni. Azután, hogy kell érteni a kitüntetések megorganizálását? Talán úgy, hogy a leendő zsidó kormányfőtanácsosok kinevezésének sorrendjét ezután a Síp-utcai kancellária által kiosztott számokkal állapítsák meg?

Megjöttek...

Felekezeti lapjaink harsonázva és szinte kifulladásra jelentették valamennyien:

— Megjött... már itthon is van... A nagy, a hatalmas, az Egyakarát... Ime: jött, látott és győzött... és most megint itthon van...

Mint hogy mi igazán tekintélytisztelők vagyunk és nem akarunk e ponton mul-lasztásba esni, ezennel és ünnepélyesen mi is közhírré tesszük:

— Az Egyakarát megjött és átvette birodalmát.

De van még egy bejelenteni valónk:

— A „Legyező“ is hazajött közép-tengeri úttjáról.

Elhallgatjuk azonban a névtelen zsidó adófizető töprengését:

— Milyen jól tudják egyesek a sze-génységüket beosztani. Mi mindenre telik nekik...

Zsidó Történeti Képek

ÖSSZEÁLLITOTTA: RÉTI SÁNDOR

II.

Johanán Hyrkan

(Talmud Babli. Kiddusin 66. a)

Johanán Hyrkan a polgári időszámítás szerint 135–106-ban uralkodott, a pusztában fekvő Idumea felé vonult és ott 60 várost hódított meg. Visszaérkezésekor igen jó hangulatban volt. Izrael bölcsseit lakomára hívta meg. A király azt mondta nekik: Óseink, amikor a templomot megint felépítették, szózt el edeleket ettek (a szegénység szimbólumaként), mi is atyáink emlékére ugyanilyet akarunk enni. Erre aztán szózt ételeket tálaltak fel az aranyos asztalokon. A meghívottak között azonban volt egy gonosz lelkületű ember, Eleazar ben Poirá. Ez azt mondta Johanannak: Királyom, a magyarázat ellened szól. — Mit csináljak? kérdezi most a király. Erőszakold ki a te kintélyedet, közben a szent homlokdíszszel ékítsd fejed. A király úgy is cselekedett. Ekkor szólásra emelkedett egy aggastyán, Juda ben Gudadjah és így szólt a királyhoz: „Óh, Johanán király, elégedj meg a királyi koronával, a főpapi koronát hagyd Áron ivadékaiknak, mert azt mondják, a Te anyád a modini háborúban foglyul esett nő volt. (Ilyen nő gyermeke csak törvénytelen lehetett.) A szemrehányás valótlanságát pontos vizsgálattal megállapították és Izrael bölcsseit haraggal elbocsátották. A király azt várta, volna, hogy a bírák a rágalmazót halállal büntessék, amely kétségtől nem lett volna jogos, de ez csak botbűntetést kapott. Ekkor Johanannak azt mondta Eleazar ben Poirá: Ez a büntetés csak akkor helyénvaló, ha közönséges ember sért meg a rágalmazó, de ha a király és a főpap ellen irányul, lehetséges-e ugyanaz a büntetés? De mit tegyék, kérdezte megint a király? Ha tanácsomat követni akarod, akkor zúzd össze, törd össze őket. De mi legyen a Tórával? — Méltóságáteljesen hever majd egy sarokban és aki majd tanulni akar, az eljön és tanulni fog. Ezzel a momentummal mondá R. Nachman ben Jizchak — a szakadás, a hanyatlás a királynál beteljesedett. Ő azt is mondhatta volna: ezt az írott tant meg fogják találni ezeknek fiait, de mi lesz a szájhagyomány? Így bekövetkezett Eleazar ben Poirával a szerencsétlenség. Izrael bölcssei megölettek. A szellemiség világa kietlen és sívár lett, amíg Simon ben Setach jött, aki a szent Tórát a régi és magasztos megbecsülésébe visszahelyezte.

— Készülődés a zsidó világkongresszusra. Párisból jelentik, hogy a zsidó világkongresszust Genfben tartják meg augusztus 8–15-ig. A választási listákat június 15-ig zárják le. Különösen Amerikában szinte egyöntetű a mozgalom a világkongresszuson való részvétel dolgában. Ezzel szemben az American Jewish Committee majdnem egyhangúlag a világkongresszuson való részvétel ellen foglalt állást.

— A biblia 705 nyelven. A londoni Brit Biblia Társaság közlése szerint a bibliát a lefolyt esztendőben további 13 nyelvre fordították le és így a bibliát ezidőszertint már 705 nyelven lehet olvasni.

— 15.000 dollár palesztinai vallásos gyermekfalura. New-Yorkból jelentik, hogy az amerikai „Hadassa” női szervezet 15.000 dollárt juttatott el Henriette Szoldhoz, a palesztinai ifjúsági mozgalom vezetőjéhez vallásos gyermekfalua építésének céljaira.

— Zsidó népjóléti kongresszus Londonban. Londonból jelentik, hogy július 8. és 11. között tartják meg Londonban a zsidó szociális munka harmadik konferenciáját.

— Sir Isaac az angol királynál. Londonból jelentik, hogy az angol király a nemrégiben nyugalomba vonult ausztráliai fő kormányzót, Isaac Isaacs-ot és nejét löncsön látta vendégül a Buchingham palotában, ahol Mary özvegy királyné is fogadta őket.

— Lengyel katonák vallásoktatása. Varsóból jelentik, hogy Steinberg őrnagy lengyel tábori főrabbi rendeletére a lengyel hadsereg zsidó vallású katonáit rendszeres vallásoktatásban fogják részesíteni. Egyelőre heti 1 órában fognak bibliát, rásit, misnát, sulchán árucho, stb. tanulni.

— A Pesti Izr. Nőegylet 70 éves jubileuma fényes külsőségek között folyt le május 21-én, csütörtökön délután a Pesti Lloyd Társulat nagytermében. Ott volt az ünnepségen a fővárosi zsidóság színe-java, képviseltették magukat az összes zsidó felekezeti és jóléti intézmények, a belügyminisztérium részéről dr. Dávid Mihály min. oszt. tanácsos, a kultuszminisztérium képviselőjében dr. Prodán János min. oszt. tanácsos jelent meg. A Hiszekegy után Ábrahámsohn Manó főkántor művészi éneke következett, majd Vészi Józsefné elnökösszony megnyitójában utalt arra, hogy az egyesület és árvaháza nemcsak felekezeti,

hanem hazafias eszményekért is küzdött s ugyanígy végezte munkáját a Weiss Alice Gyermekegyasotthon is. Dr. Hevesi Simon pesti vezető-főrabbi áldása után Fischer Hermanné mondott gyászbeszédet dr. Reinitz Józsefnéről, az egyesület nemrég elhunyt örökös tb. elnökéről. Dr. Dénes Lajos ny. tanker. kir. főigazgató, az egyesület titkára és a jubiláris ünnep rendezője ismertette ezután feszült figyelem közben az egyesület és az árvaház 70 éves történetét, dr. Temesváry Rezső egyet. tanár, igazgató-főorvos pedig a Weiss Alice Gyermekegyasotthon alapításának 25 esztendőjét foglalta össze. Dr. Dávid Mihály és dr. Prodán János min. oszt. tanácsosok, Stern Samu hitk. elnök, Vida Jenő felsőházi tag, Rosenbaum Augustza és dr. Baracs Marcelné üdvözlő szavai után Vészi Józsefné elnökösszony a jubiláló dr. Temesváry Rezső és dr. Bán Ilona főorvos érdemeit méltatta és művészi plakettet nyújtott át az igazgató-főorvosnak. A nagyhatású ünnepély legmeghatóbb mozzanata egy kis árvaléány közvetlen, bájos beszéde volt, mely a jelenlétűket könnyekig meghatotta. A fényesen sikerült díszközgyűlés Vészi Józsefné elnökösszony zárószavaival és a Himnusz éneklésével ért véget. A díszközgyűlés előtt tartották meg a Nőegylet rendes évi közgyűlését. Az egyesület a lefolyt évben is nagy fejlődést és gazdasági erősödést mutat. Az árvák számát 100-ra emelték. Egyhangú választással elnök lett Vészi Józsefné, alelnökök: Fischer Hermanné, dr. Friedmann Ignácné, dr. Glücksthal Samuné, dr. Kerekes Ödönné, Schwarcz Gyuláné, Tolnai Imréné. Este ünnepi bankett volt a Lloyd dísztermében.

— A budai chevra új főintézője. A Budai Chevra Kadisa előjárósága Simsovits Lajos intézőt, aki két évtized óta rendkívüli buzgalommal, szakértelemmel és önfeláldozással dolgozott a chevra áldásos intézményeiért és jóléti céljaiért, teljes elismerésének jelül a főintézői címmel tüntette ki.

— Garden-party. A pesti VII. ker. Izr. Nőegylet és ifjúsági csoportja szerdán este Grünfeld Miksáné és Fabritzky Lipótné elnökösszonyok, valamint dr. Rott László ifjúsági elnök irányításával a városligeti Gerbeaud-pavillon összes helyiségeiben rendkívüli sikerült zártkörű garden-partyt rendeztek, amely jelentősen előmozdította a kitűnően működő nőegylet jólétegy céljait.

Zárda utcai sírkötelepem felmondása miatt, ottani raktárkészletemet július végéig

mélyen leszállított áron árúsfom

Löwy J. Budán II. Fő-u. 79. Tel.: 51-5-81. Telep: II. Zárda-u. 3. Margit krt. sarok

ARÁNYASAS A VÁROS FŐLÖTT REGÉNY A ZSIDÓ-RÓMAI HÁBORUBÓL

15. IRTA: SZEKULA JENŐ

Egyik benszülött szír húzólgoje ckkor azt mondotta neki,

— Király! Olyan vagy, mint az istenek egyike! A napisten fivéreihz vagy te hasonlós!

Elfogult gögben nem utasította vissza a káromló bókot söt talán mosolygott is, De még a cirkszban rosszul lett, s mikor hexaphoronján haza szállították palotájába már útközben meghalt, Babonás hívők, Isten büntetését látták a hirtelen halálban, mert zsidó király létere felháborocva nem utasította vissza, a káromlásnak beilő hízölgo szavakat,

— Kegyetlen végezt üldözi a Heródes házat! — suttogta az emlékek hatása alatt Berenike hercegnő, — míg kilépett a fürdőből,

Végig vetette magát a nyirkos deszkapadon és megengedte, hogy rabnői kedvükre gyúrják és cögönyözzék iznos és még mindig fiatalos testét. Már nem emlékeztetett semmi sem, a vezölgo jerruzsálemi asszonyra, aki levágot hajjal, mezítáb vonult végig az utcán amikor Gessius Florus előtt megalázta magát. Gyönyörű haját, amelybe vörhenyes tűzhullámok vegyültek, — már lehetett félsülni és csigákba sütni, — az akkori római divat szerint,

— Olyan szeretnék lenni, mint Popaea Sabina volt, — mondotta hangos sóhajással,

— Az ki volt? — kíváncsisgóctak a rabnők, följogóftva érezve magukat meghitt beszélgetésre,

— Ó volt a császárné... Nérónak volt tüneményes szépségű hitvese... Előtte vitték a tüzet... Nekem szívbéli meghitt, jóbarátnöm,

— S csakugyan olyan nagyon szép volt?

— Halála pillanatáig megörizte tüneményes szépségét és ifjúságát. De ő varázsszert használt,

Valamennyien kíváncsian előre hajoltak,

— Mi volt a varázsszer?

Berenike titkolózó arccal mondta,

— Minden reggel megfürdött háromszáz kancsazár tejében,

A csocálkozás elsőnyvedő moraja zúdult föl, a szolgálattévő nők ajkáról,

— A bőr örökre üde, friss és tiszta marad,

Hangos sóhaj kelt ajkáról,

— Csakhogy én nem fürödhettem szármártejben... Engem megszólínának Jeruzsálemben... ahol ugyis ellenem izgatják a népet

Felöltözököt... könnyű, görögös ruhába amelyre arannyal szegélyezett rövid ujjú klámisz borát, Itt már nem kellett alkalmazkodnia a jerruzsálemi tisztos öltönyeihez... hódolhatott a pogány divatnak, Szíve még minője Jeruzsálemhez húzta, és néha sóvárogva gondolt az aranylemezekkel borított templomra, — amelynek hős csendjében sokat böjtölt és imádkozott, — de lelke készült már elmerülni a pogányságban, S ugy állott ott, míg megnézte magát a

nagy fali tükörben, — mint szépség királyi leánya, amint tünövede megáll a keresztúton... nem tudva választani jó és rossz között,

Az utcán katonazene hangja riadt... félelmesen zúgtak a tubák és a hadi kürtök, Valamelyik római zred vonult át a Heródesek palotája előtt, — talán épen a tizeedik légio egyik kohorsza, A tizedik légio volt, Juliusz Cézárnak legmeghitebb és legjobb hadteste, — mikor a gall ösrengetegeken átvonult, Most valami vidám harsi indulót énekeltnek, amelynek tréfás szövege talán még Juliusz Cézár római diadalmenete alatt készült,

*Cézár teavözte Galliát
Am Cézárt te nem avözte senki
Kivéve a bitnái királyt
Kíhez lakomára szokott menni.*

Berenike észorút szívével hallgatta a vidám katonadalt, Ezek is Jeruzsálem ellen vonulnak... mint a többiek... hogy vérbe fojtsák a forradalmat... megtorolják az aranyasasokat ért megaláztatást, és hogy a római impériumot vissza állítsák Judea földjén, A Heródesek trónja is föl fog támaçni romjaiból... ugy lehet, római fegyverek segítségével... azonban Berenike mégis kegyetlen szorongást érzett szíve táján,

— Ezek is... amazok is ellenem harcolnak, — rebegte halott fehér arccal,

Fölsietett a heródesi palota lapos házfedelére, ahol pálmák zöldeltek nagy kövedrekben, A nap már magasan járt az ég marócélyén... s a márványszobrokkal szegélyezett kópart alatt... fehérén izzott a tenger a duhasztó melegben — Caesarea! — kiáltott fel Berenike elbűvöten, mintha a várost most látná először életében,

Mert ez is az ő városa... nemcsak Jeruzsálem, Hatalmas öse, a nagy Heródes építtette... igaz, hogy nem a zsidóknak... hanem a görögök és szíriai pogányok használatára, Azért van, hogy a város tele, faragott szobrokkal,

— Az egész művelt világ hirdeti a Heródesek nagy alkotásait, — mondta a zsidó hercegnő elégtétellel,

Ez igaz volt, Mert dedápag nemcsak kegyetlen zsarnok volt, de építető is, — épített is, — görög földön söt Itáliában is nem egy hatalmas emlékmű, épület, szobor, — esetleg egész kis város is tanúsíthatta termékeny fantáziájának kövé megállapocott megvalósítását, Caesarea pedig különösen díszes volt, — mert azt Augustusz császár tiszteletére építtette föl semmiből, az elpusztult régi kikötő város helyén,

Az igaz, hogy olyan hatalmas vagyona volt, — mint az ókorban kevés kényúrnak, És nagy vagyon az is amivel Berenike hercegnő és fivére, aki II. Heródes Agrippa néven szírepel, — még mindig rendelkezik, De ezt a vagyonát már megingatta a forradalom, A tiberiási nagy palotát — pogány szobraival és fölbecsülhetetlen műkincseivel földülta a csöcslök dühe, És Berenikének jerruzsálemi palotáiban is már forradalmi katonaság garázdálkodik, De még

mindig van harminc palotájuk a föld különbözö városaiban,

— Ki tudja, mi lesz a vége a nagy összecsapásnak? — tünödött a hercegnő — finom szemölçjét komoran összevonva, — míg tekintete a távoli rakodó partra esett, ahol háromvegyes soros galylák kötöttek ki, — újabb római katonai szállítmánnyal,

Összerakódott, Sötét szeme a magasságos eget kémlelte,

— Ki tudja, mit hoz a sors!

Előre hajolt a tető kópárkányán mintha a távoli tengert figyelné, A szigetek között, lengő kifeszített vírorlakkal, mint valami bizonytalanul bukkácsoló macár, hatalmas hadihajó közeledett, Főárbocán a vezéri lobogó,

Berenike szívéhez szorított kézzel fölkiáltott,

— Titusz hajója! — A római fővezér, Titusz Flaviusz Vespasianus herceg... ime megérkezett Caesarea!

Este lefekvés előtt azt mondotta a fodrász-asszonynak — Gymnasium nevű fölszabadított görög rabszolganeknek — mikor ez öröthálóba készült szorítani, szétomló sűrű haját,

— Holnapra gyönyörű hajóckem legyen, Mert a császár fia, Titusz Flaviusz Vespasianus herceg... holnapra meglátogat!

Fölsőhajtott, A hálószoba bronz kenafóriaira esett pillantása, amint ércarkujkkal a menyezett felé emelték a lobogó szövcétneket,

IX. KÖNYV.

Titus és Berenike

Egymás mellett ültek a nyitott tetéjú átriumban, Titusz trónörökös herceg, — aki Jeruzsálem ostromára indult hadaival — és Berenike zsidó hercegnő, akit királyi otthonából száműzetésbe sodort a forradalom,

Percekig hallgattak, Titusz merengve bámulta az asszonyt... szinte falta... mintha a finom egyiptusi szépséget le akarta volna nyelni, egyetlen léleketvételével, S arra gondolt, hogy talán Kleopátra lehetett ilyen, akinek bársomos ragyogású szeméért, és finom hajlású orráért a nagy Antonius megfélejkedett háborúról, és hadvezéri hivatásáról, Csak a Nilus partján terem ilyen fehér bőr, az aranyak és a zöldnek finom, majdnem virágszerű árnyalatával, — meg itten Judzában, — jegyeként e tündérszépségű nyúl titokzatos, regés előidőkre vissza nyúló királyi származásának, Titus nem tartozott a római arisztokráciához, nagyapja még szántóvető gall paraszt, — apját Néro meggyilkolása után — beháborúk és katonai forradalmak ültették a császári trónra, — de fogékony volt minczen nemesebb és felsőbbrendű szépség iránt,

Felelős szerkesztő és kiadó:

KECSKEMÉTI VILMOS